

**ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่**

**Satisfaction and Needs of Tourists Toward Agro – Tourism Services
at Phrae Horticultural Research Center**

คำนำ

การท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมหลักอย่างหนึ่งที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทย โดยเฉพาะในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปีจาก 219,364 ล้านบาท ในปี 2539 มาเป็น 498,650 ล้านบาทในปี 2544 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น โดยในปี 2542 เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 3.02 และรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวภายในประเทศได้ปรับตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 16.34 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) เมื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวอย่างรวดเร็ว ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มากขึ้นด้วย เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานสำคัญของการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยเฉพาะปัญหามลพิษและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมากขึ้น อย่างไรก็ตาม จากปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ก็เกิดมีกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลกขึ้น

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับว่าเป็นการท่องเที่ยวเฉพาะเจาะจงที่เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวในชนบทและการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน เกิดเป็นธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักควบคู่กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวรอง หรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพสูงเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของท้องถิ่นเลยก็ได้ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของเกษตรกร เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2543 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้มีการดำเนินโครงการไทยเที่ยวไทยและท่องเที่ยวเชิงเกษตร ภายใต้มาตรการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน(มพช.) เพื่อ

สนับสนุนการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจและส่งเสริมการสร้างรากฐานในการพัฒนาประเทศ ระยะยาว กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วม โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายใต้การสนับสนุนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยได้มีการคัดเลือกพื้นที่ของหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นสถานที่สวยงาม มีกิจกรรมทางการเกษตรที่น่าสนใจ เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวจำนวน 15 แห่ง เพื่อปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย สถานีทดลองเกษตรที่สูงวาวี ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่(ขุนวาง) สถานีทดลองเกษตรที่สูง แม่จอนหลวง สถานีทดลองเกษตรที่สูงภูเรือ ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ศูนย์วิจัยพืชสวนหนองคาย สถานีทดลองพืชสวนเพชรบุรี ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ สถานีทดลองพืชสวนคอยมูเซอ สถานีทดลองเกษตรที่สูงเขาค้อ สถานีทดลองหม่อน ไหมสุรินทร์ สถานียางภูเก็จ ศูนย์วิจัยพืชสวนสุราษฎร์ธานี และศูนย์วิจัยพืชสวนหนองคาย (กรมวิชาการเกษตร, 2543)

ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวไทย กรมวิชาการเกษตรและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีความเห็นพ้องต้องกันที่จะปรับปรุงศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตรเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและให้ความรู้ทางด้านเกษตรแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนที่สนใจโดยการพัฒนาและจัดสถานที่ของศูนย์วิจัยและสถานีทดลองให้มีความสวยงาม สะดวก ปลอดภัยและกว้างขวางเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยว จากสถิติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวที่ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี นำมาซึ่งการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่เป็นอย่างมาก การจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถดึงดูดความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่จะเข้ามาเที่ยว ซึ่งเมื่อเข้ามาเที่ยวแล้ว เกิดความพึงพอใจก็จะเข้ามาเที่ยวซ้ำ และมีการบอกต่อ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ เพื่อนำผลของการวิจัยใช้ประกอบในการตัดสินใจการพัฒนา และจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ และระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม ความต้องการต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงความพึงพอใจต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์
2. ทราบถึงความต้องการต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ และเป็นแนวทางในการวางแผน หามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น และกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร์ ในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม 2546 – มิถุนายน 2547 รวมระยะเวลาในการศึกษาวิจัย รวม 12 เดือน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลนักท่องเที่ยวในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2546 – กุมภาพันธ์ 2547

นิยามศัพท์

นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหญิงและชาย ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่ได้เข้าไปเที่ยวที่โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

อายุ หมายถึง อายุของนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นจำนวนปี มากกว่า 15 ปีขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง ลักษณะงานที่ทำการหาเลี้ยงชีพหรือเพื่อดำรงชีพ

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดที่ได้รับจากสถานศึกษาที่นักท่องเที่ยวจบหลักสูตรการศึกษานั้นมา

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินบาทซึ่งได้รับจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองรวมกัน ต่อเดือนหรือต่อปี (หลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว)

ภูมิลำเนา หมายถึง จังหวัดซึ่งเป็นที่พำนักอาศัยของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

อาชีพหลัก หมายถึง งานที่ทำโดยใช้ระยะเวลา มากที่สุดในรอบปีซึ่งก่อให้เกิดรายได้เป็นประจำซึ่งเป็นรายได้หลักในการดำเนินชีวิต

อาชีพรอง หมายถึง งานที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ นอกเหนือจากรายได้ที่มาจากอาชีพหลัก

ความต้องการด้านการบริการ หมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวอยากได้รับการตอบสนอง จากสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการต่างๆ ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ขณะที่ประกอบกิจกรรม การท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง

ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการบริการ ความรู้สึกในทางที่ดีของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการเกษตร ที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว เป็นการจัดรูปแบบที่มีการนำฐานทรัพยากรทางเกษตรซึ่งเป็นกิจกรรมดั้งเดิมเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งนอกเหนือจากการได้พักผ่อนหย่อนใจผ่อนคลายจากความเครียดในชีวิตประจำวันแล้ว ยังนำมาซึ่งการเรียนรู้ การสร้างความเข้าใจทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม วัฒนธรรม ทัศนคติในคุณค่าของวิถีเกษตรและวิถีชุมชน

การตรวจเอกสาร

การศึกษาคำพิงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ต่อการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ตำบลวังหงส์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ความพึงพอใจ
4. ความต้องการ
5. ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์
 - 5.1 ประวัติความเป็นมา
 - 5.2 โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism) เป็นแนวคิดที่เกิดจากการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นทฤษฎีที่ช่วยความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา กับความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการใช้งานในอนาคต เป็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางสุนทรียภาพ มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนาน การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ถือเป็นแนวคิดที่ประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวทุกประเภท

ความหมายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

WTO (1995) ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น มุ่งสู่เป้าหมายพื้นฐาน 3 ประการคือ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า และ 3) คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น และการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมในสังคม

WTO (1995) ได้กล่าวถึง หลักการที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีดังนี้

1. มีการดำเนินการ จัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติในการฟื้นฟู ให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไปโดยไม่ลดทอนหรือหรือเสื่อมโทรมลง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและความต้องการของชุมชน

2. มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น

3. ให้ประสิทธิภาพนั้นทนทานการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

4. ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากรและวิถีชีวิต

5. เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น วัสดุท้องถิ่น

6. เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ

7. เน้นข้อมูลพื้นฐาน เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและติดตามตรวจสอบ

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ดร.รชนี (2546) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่ามีเป้าหมายของการจัดการเพื่อรักษาคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้อื้อประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวและบริการอื่นๆ แก่สังคมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดคุณภาพของประสบการณ์ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ดี นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนท้องถิ่น โดยจัดให้มีการมีส่วนร่วมและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยว สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น ยังผลให้เกิดความยั่งยืนต่อเนื่องของทรัพยากรการท่องเที่ยว ระบบสังคมและเศรษฐกิจสำหรับมวลมนุษยชาติทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยมีหลักการพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4 ประการ ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยทั่วไปการท่องเที่ยวประเภทใดก็ตาม จุดมุ่งหมายให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนทั้งสิ้น แต่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมากกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น และอยู่ไกลจากสายตาของเจ้าหน้าที่ การสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ แม้กระทั่งตัวเจ้าหน้าที่เองจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวระหว่างเดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากได้รับผลกระทบโอกาสที่จะเสื่อมโทรม ด้วยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง วิธีสร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะเน้นวิธีการด้านโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การจัดนิทรรศการ เอกสารแผ่นพิมพ์ ป้ายสื่อความหมาย เส้นทางเดินเท้า ตลอดจนการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐให้สามารถสื่อความหมายนักท่องเที่ยวได้
3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จะมีความสัมพันธ์กับการสร้างจิตสำนึกโดยตรง กล่าวคือนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มักมีความสนใจศึกษาเรียนรู้กับธรรมชาติลักษณะต่าง ๆ และไม่สนใจความสะดวกสบายมากนัก การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องพิจารณาถึงการจัดให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว ได้รับความพึงพอใจ

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะการท่องเที่ยวจะมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นในระยะยาว ช่วยปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การเป็นมัคคุเทศก์ การลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก การขายสินค้าหัตถกรรม จะทำให้ชุมชนเกิดตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ซึ่งมีความสำคัญต่อคนส่วนรวมระดับประเทศ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อ่างในนิออน (2544) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) ว่าคือการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว โดยที่ยังคงกิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน โดยก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและเป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งมีการวางแผนป้องกันและวางแผนบริหารจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีเป้าหมายในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงปัญหาผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการจัดการและการบริหารที่ดี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีหลักการในการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปที่กิจกรรมการเกษตร โดยใช้หลักการจัดการเชิงอนุรักษ์โดยเกษตรกรและชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดระบบการบริหาร นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของเกษตรกร เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการจัดการคุณภาพโดยมุ่งให้เกิดผลทางด้านส่งเสริมการพัฒนา การเกษตร คุณภาพชีวิตของเกษตรกร การพักผ่อนและการศึกษาทางวัฒนธรรม และการรักษาสภาพแวดล้อม อย่างเป็นระบบ ที่เรียกว่าหลักการเชิงระบบ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ใช้ (Input) คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่วข้องที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยปัจจัยที่ใช้สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือกิจกรรมการเกษตรต่าง ๆ
2. กระบวนการ (Process) คือ นำปัจจัยที่ใช้ (Input) มาจัดการบริหาร พร้อมทั้งจะบริการนักท่องเที่ยว
3. ผลลัพธ์ (Output) คือ รายได้หมุนเวียนในชุมชนที่การท่องเที่ยวเข้าไป และนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจจากการเดินทาง
4. ผลกระทบ (Impact) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการที่การท่องเที่ยวได้เข้าไปยังชุมชนนั้น ๆ ซึ่งมีทั้งแง่บวกและแง่ลบ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐกำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้แก่เกษตรกร ด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพรูปแบบหนึ่ง คือมีเป้าหมายให้ประชาชนสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองได้ โดยมีหลักการจัดการและขั้นตอนการจัดการ ดังตารางที่ 1

สรุปลักษณะเด่น ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ก็คือ

1. มุ่งความสนใจไปยังกิจกรรมการเกษตร หรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตร เป็นหลัก
2. เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาลักษณะการดำรงชีวิตของเกษตรกร และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ได้สัมผัสกับธรรมชาติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรในด้านของกระบวนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน การพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

ตารางที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

รูปแบบ	ลักษณะของนักวางแผน	ผู้มีบทบาท และอำนาจตัดสินใจ	บทบาทของนักวางแผน และประชาชน
1. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนตัดสินใจบ้าง หรือไม่มีเลย	กลุ่มบุคคลที่มีการศึกษา ได้รับการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจที่อยู่ภายนอกชุมชน	นักวางแผนและบุคคลชั้นสูงในท้องถิ่น	นักวางแผนมีหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้ง และดำเนินการโดยผ่านบุคคลท้องถิ่นที่มีอำนาจระดับสูง
2. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อย แม้ว่าจะมีการกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของผลตอบแทน	ผู้นำท้องถิ่นที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล	นักวางแผนและบุคคลที่มีอำนาจระดับสูงในท้องถิ่น	นักวางแผนมีหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้ง และดำเนินการโดยผ่านบุคคลที่มีอำนาจระดับสูงในท้องถิ่น และมีปัจจัยการดำเนินการจากภายนอก
3. ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจ แต่เป็นการมีส่วนร่วมแบบฉาบฉวยเท่านั้น	กลุ่มบุคคลจากภายนอก แต่การปรึกษากับประชาชนท้องถิ่น	นักวางแผนและประชาชนบางกลุ่ม	นักวางแผนมีหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้ง และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนรู้สึกว่า ได้มีส่วนร่วมบ้าง
4. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินการและร่วมตัดสินใจ แต่นักวางแผนมีอำนาจควบคุมและตัดสินใจมากกว่า	นักวางแผนมีการปรึกษากับกลุ่มประชาชนในระยะเริ่มต้นของการวางแผนเท่านั้น	นักวางแผนร่วมกับประชาชน แต่อำนาจการตัดสินใจอยู่ที่นักวางแผนมากกว่า	นักวางแผนจะจัดการประชุมร่วมกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อกระบวนการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญความต้องการของตน
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้น ด้วยการแต่งตั้งผู้แทนให้มามีบทบาทตัดสินใจ	อยู่ในรูปคณะกรรมการ โครงการ มีตัวแทนของประชาชนร่วมกันวางแผนโครงการและกิจกรรม	ผู้บริหารในคณะกรรมการมีอำนาจตัดสินใจมากกว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของนักวางแผน	ตัวแทนประชาชนมีสิทธิ์วางแผน แต่อำนาจตัดสินใจจะอยู่กับคณะกรรมการบริหารชั้นสูง
6. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจมากที่สุด	อยู่ในรูปของคณะกรรมการวางแผน มีตัวแทนของประชาชนเข้ามามีบทบาทวางแผน โครงการ กิจกรรม รวมถึงการตัดสินใจ	ประชาชน นักวางแผน และผู้บริหารมีอำนาจตัดสินใจ แต่เสียงของประชาชนมีมากกว่า	ตัวแทนประชาชนมีสิทธิ์หน้าที่ และการตัดสินใจ วางแผนมากขึ้น โดยจะเป็นนักวางแผน นักวิชาการเป็นผู้ให้คำแนะนำ

ที่มา: นำชัย (2529)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ส่วน คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตรคือทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตผลิตผลทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น แสงแดด ดิน น้ำ พันธุ์สัตว์ เป็นต้น หรือการจัดการโดยมนุษย์ เช่น เครื่องมือทางการเกษตรต่าง ๆ เทคโนโลยีการเกษตร เป็นต้น
2. ตลาดการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ (niche market) จึงทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เจาะจงเฉพาะกลุ่มโดยวัฒนธรรมท้องถิ่น นักการตลาดจึงจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตร ต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณีและท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ทำการตลาดเจาะเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านนี้
3. บริการการท่องเที่ยวในด้านที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ที่พัก (ซึ่งอาจเป็นที่พักค้างคืนกับชาวบ้าน ที่พักตามเรือทอสวนไร่) ร้านอาหารการบริการนำเที่ยวให้ความรู้ต่าง ๆ

ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นิออน (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ 2 ด้านคือ 1) ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ 2) ความสำคัญต่อสังคม

1. ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยวเกิดการใช้จ่ายในที่พัก ร้านอาหาร ค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายได้ที่เป็นผลพลอยได้ให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น เป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
2. ความสำคัญต่อสังคม เมื่อเกษตรกรมีรายได้ ที่เป็นผลพลอยได้จากการท่องเที่ยว นอกจากรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของตน ช่วย

ลดการละทิ้งถิ่นฐาน และเป็นการอนุรักษ์อาชีพเกษตรกรรม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างคนต่างถิ่นและคนในท้องถิ่น เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และเป็นการช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของท้องถิ่น

ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมวิชาการเกษตร (2543) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรออกเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนี้

1. ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ลำธาร ภูเขา ป่าไม้ พื้นดิน อากาศ ที่อยู่รายรอบพื้นที่ท่องเที่ยวทางการเกษตร
2. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ พื้นที่ทางการเกษตรต่าง ๆ พืชผลต่าง ๆ ที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์เทคโนโลยีทางการเกษตรที่ทันสมัยความรู้ภูมิปัญญาทางการเกษตรของชาวบ้าน เป็นต้น

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541) ได้กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยดูจากลักษณะของการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. การกสิกรรม คือ การประกอบพืชไร่ และพืชสวน จำแนกได้ ดังนี้

1.1 รูปแบบการทำนาในประเทศไทยที่มีวัฒนธรรมการปลูกข้าวเช่น ประเทศไทย และประเทศในเขตแถบร้อนที่ยังคงมีวัฒนธรรมดั้งเดิมในการเพาะปลูกข้าว โดยใช้โค กระบือ นา การเกี่ยวเกี่ยวและการนวดโดยใช้แรงคน วัฒนธรรมการทำนาแบบนี้สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวจากเมืองหลวง และเป็นหนึ่งในทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

1.2 รูปแบบเกษตรผสมผสาน ได้แก่ การปลูกผักร่วมกับไม้ผล หรือการทำนาควบคู่ไปกับการเลี้ยงปลา

1.3 รูปแบบสวนผลไม้ เป็นการเพาะปลูกไม้ผลต่าง ๆ ทั้งไม้ผลเมืองร้อนเช่น มะม่วง ทุเรียน มังคุด เงาะ ส้มโอ เป็นต้น เป็นผลไม้เมืองหนาว เช่น สตอเบอร์รี่ แอปเปิ้ล เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดเป็นเทศกาลผลไม้ของแต่ละท้องถิ่น ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมสวนและเก็บผลไม้ด้วยตนเอง

1.4 รูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ เป็นการเพาะปลูกไม้ดอกทั้งเมืองร้อนและเมืองหนาว เพื่อส่งขายและส่งออก โดยสามารถจัดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมได้อีกด้วย เช่น สวนดอกกล้วยไม้ สวนดอกกุหลาบ เป็นต้น

1.5 รูปแบบศูนย์ศึกษาและศูนย์วิจัย สถานีทดลอง ซึ่งอาจเป็นของหน่วยราชการหรือเอกชนสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

1.6 รูปแบบตลาดการเกษตร คือ ตลาดที่มีผลิตผลทางการเกษตรจำหน่ายอาจมีลักษณะของผลิตผลทางการเกษตรที่เด่นแตกต่างกันไป เช่น ผักสวนครัว ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น ในประเทศแถบหนาว ตลาดการเกษตรจะเป็นที่นิยมมากในฤดูร้อน มีตลาดการเกษตรกลางแจ้งมากมายที่เกษตรกรจะนำผลผลิตมาจำหน่ายด้วยตนเอง

2. การประมง มีกิจกรรมทั้งการเพาะเลี้ยงและการจับสัตว์น้ำทั้งประมงน้ำจืด และประมงน้ำเค็ม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการประมงแบ่งได้ ดังนี้

2.1 การบริโภคผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูป เช่น ปลาแชลมอนอบแห้ง ไข่ปลาแชลมอน ที่มีชื่อเสียงของประเทศแคนาดา อาหารทะเลในประเทศแถบชายทะเล เป็นต้น

2.2 การเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมงหรือเยี่ยมชมแหล่งผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเป็นการท่องเที่ยวบริเวณหมู่บ้านชาวประมง ศึกษาวิถีความเป็นอยู่ หรือไปเยี่ยมชมแหล่งผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เช่น ฟาร์มกุ้ง บ่อเลี้ยงปลา เป็นต้น

2.3 นันทนาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมประมง เช่น การดำน้ำชมโลกใต้ทะเล การนั่งเรือตกปลา เป็นต้น

3. การปลุกสัตว์ แบ่งเป็นการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ ม้า เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์เล็ก เช่น สุกร แพะ แกะ กระจ่าง เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด นก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ป่า เช่น จระเข้ เสือ กวาง นกกระทาเทศ ม้า เป็นต้น ซึ่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้ามาชมในฟาร์ม ได้ศึกษาดูกิจการการเลี้ยงสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ อีกทั้งยังสามารถนำผลิตจากสัตว์เหล่านี้จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

4. การป่าไม้ คือ การทำสวนป่าเศรษฐกิจพร้อมกับการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป่าสัก เป็นต้น โดยจัดตั้งอำนวยความสะดวกที่พัก ร้านอาหารให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถ จัดแบ่งแปลงขายให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจได้อีกด้วย

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมวิชาการเกษตร (2543) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบทั่วไป (Conventional Tourism) คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นการเยี่ยมชมพื้นที่เกษตรกรรมและการซื้อสินค้าการเกษตร เช่น การเที่ยวชมสวนไม้ดอกไม้ประดับ สวนไม้ผล เยี่ยมชมการทำนา เยี่ยมชมไร่่อุ่น และชมกรรมวิธีผลิตไวน์ เทียวงานเกษตร หรือซื้อสินค้าจากตลาดการเกษตร เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบเชิงอนุรักษ์ (Conservational Tourism) คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มุ่งส่งเสริมและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เกษตรกรท้องถิ่น เช่น การเที่ยวชมและพักแรมในฟาร์ม (Farm stay) การพักแรมกับชาวบ้าน (Home stay) มี การทำกิจกรรมร่วมกับเกษตรกร เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นศึกษาการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเดิมที่มีอยู่ในบริเวณที่ทำการเกษตรกรรมนั้น ๆ ศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2541) กล่าวว่าเมื่อได้พิจารณาถึงลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีบทบาทอย่างเต็มตัวในการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน เป็นการกระจายรายได้โดยตรงไปสู่ท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ถ้าขาดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม การพัฒนา ก็คงเกิดขึ้นอย่างไม่มีแนวทาง ผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้นตามมาจากการท่องเที่ยวก็จะไม่กระจายไปสู่ผู้คนที่ท้องถิ่น โดยตรง ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรที่มีอยู่และยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ดังนั้น การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นรากฐานสำคัญสำหรับท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

จุดมุ่งหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ 4 ประการดังนี้

1. เพื่อเพิ่มความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะเดินทางเมื่อเกิดแรง กระตุ้นให้อยากท่องเที่ยวและจบการเดินทางด้วยความพึงพอใจหรือความประทับใจที่ได้รับจากการเดินทาง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความคาดหวังก่อนการเดินทางของนักท่องเที่ยว แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ความคาดหวังในสถานที่ท่องเที่ยว ที่พักผ่อนพาหนะ ที่ใช้เดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการต้อนรับของคนท้องถิ่น ถ้า นักท่องเที่ยวได้รับในสิ่งที่ตรงหรือมากกว่าความคาดหวัง นักท่องเที่ยวก็จะเกิดความพึงพอใจจากการเดินทาง

2. เพื่อเพิ่มรายได้ปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดอาชีพมากมายในท้องถิ่น ทั้งอาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว อาชีพที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อม มีรายได้กระจายอยู่ในท้องถิ่นผู้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวดี นักท่องเที่ยวจะหลงใหลเข้ามาก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ประกอบการ คนท้องถิ่นและประเทศชาติ

3. เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ถ้าขาดการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดีมีการใช้ทรัพยากรโดยไม่มีข้อจำกัด ความเสียหายต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นได้ อีกทั้งความเสียหายที่เกิดกับแหล่งน้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สภาพอากาศ และสภาพพื้นดิน ดังนั้นจึงมุ่งหมายสำคัญอีกข้อหนึ่งของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวก็เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นสภาพแวดล้อม เมื่อมีการจัดการทรัพยากรที่ดี มีการจำกัดขอบเขตการใช้ทรัพยากร ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เกิดตามมา พร้อมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

4. เพื่อเชื่อมการท่องเที่ยวกับชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน บ่อยครั้งที่ผู้คนในท้องถิ่นมองว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวไม่ได้เกิดขึ้นตรงกับท้องถิ่น ทำให้รู้สึกขัดแย้งกับความเจริญหรือความก้าวหน้าที่การท่องเที่ยวนำมาซึ่งการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีและผลเสีย แต่เมื่อใดก็ตามที่ผู้คนในท้องถิ่นมองว่า การท่องเที่ยวนำมาแต่ผลเสียการท่องเที่ยวไม่สามารถถูกพัฒนาได้อย่างเต็มที่ การจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยวที่ดีต้องให้บทบาทแก่ผู้คนในท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538) ยังได้กล่าวถึงประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลัก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ถูกพัฒนาขึ้นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้จึงไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่หรือมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตามรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแหล่งท่องเที่ยวหลัก มีดังนี้

1.1 สินค้าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบหรือแหล่งท่องเที่ยวเสริม

1.2 การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถจัดเป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวช่วงสั้น ๆ ลักษณะไปเช้า เย็นกลับ

1.3 แนวทางการดำเนินการ ต้องมีการเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสมบูรณ์ มีการผลิตผลผลิตทางการเกษตรและมีกระบวนการขายได้รูปแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง มีลักษณะที่เด่นเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวสามารถพัฒนาให้เป็นตลาดทางการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงข่ายการท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ มีศักยภาพเพียงพอที่จะถูกพัฒนาให้เป็นโครงข่ายทางการท่องเที่ยว โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ จนเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวเดียวกัน แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ตามรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงข่ายการ ท่องเที่ยว มีดังนี้

3.1 สินค้าการท่องเที่ยว จัดเป็นจุดท่องเที่ยว

3.2 การจัดการท่องเที่ยว สามารถจัดเป็นที่แวะพักในเส้นทางท่องเที่ยว

3.3 แนวทางการดำเนินการ สามารถกำหนดเป็นจุดแวะพักในกิจกรรม การเกษตร

4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะเป็นเขตพื้นที่ทางการเกษตร ที่มีลักษณะเด่นและดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่นทุ่งดอกทานตะวัน จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ อยู่ในพื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปเยี่ยมชมปีละเป็นจำนวนมาก แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ตามรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะ มี ดังนี้

4.1. สินค้าการท่องเที่ยว จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม

4.2. การจัดการท่องเที่ยวสามารถจัดเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเสริมศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยว

4.3. แนวทางการดำเนินการสามารถกำหนดให้มีบริการรองรับการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ

ความหมายความพึงพอใจ

มัลลิกา (2542) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข สนุกสนาน ปราศจากความรู้สึกเป็นทุกข์ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะได้รับการตอบสนองอย่างสมบูรณ์ในทุกสิ่งที่ต้องการ แต่ความพึงพอใจนั้น จะหมายถึงความสุขที่เกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และเกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลกับการได้รับการตอบสนอง

กฤษททิพย์ อ่างใน (ป๋องศักดิ์, 2544) ได้สรุปว่า คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึก 2 แบบ ของมนุษย์คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ (1) ความรู้สึกในทางบวก คือ ความรู้สึกอาจเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้จะเป็นความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้ก็มีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ (2) ความรู้สึกในทางลบ คือ ความรู้สึกไม่พึงพอใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดหวังแต่ไม่ได้รับในสิ่งที่คาดหวังหรือในสิ่งที่ต้องการ, ดังนั้น ความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกทางบวกและมีความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ สามารถแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกในแบบต่าง ๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ ยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้นได้อีก

กฤษททิพย์ อ่างใน (ป๋องศักดิ์, 2544) เสนอแนวคิดในเรื่องของความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพสามารถศึกษาได้ชัดเจน เมื่อแยกออกเป็นการตอบรับ (Response) และปฏิกิริยา (Reaction) ของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิกิริยาต่อสภาพแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพหรือสรีระ ซึ่งสามารถวัดได้ง่าย เช่น การเปลี่ยนแปลงของอัตราการเต้นของหัวใจ อุณหภูมิของร่างกาย ฯ ในขณะทำการตอบรับ หมายถึง การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งรวมเรียกว่า การตอบรับทางสังคมจิตวิทยาและพฤติกรรม (Social – Psychological and Behavioral Response) ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการตอบรับในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ (1) ลักษณะของบุคคลผู้ตอบรับสภาพแวดล้อม (2) ลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดการตอบรับ (3) การรับรู้ของบุคคล (4) การประเมินสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น (5) ความพอใจใน

สภาพแวดล้อม (6) พฤติกรรมของบุคคลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม 2 ปัจจัยแรกเป็นสิ่งที่ป้อนเข้าระบบ โดยลักษณะของบุคคลรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ด้านประชากรศาสตร์ พื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และรูปแบบวงจรชีวิต ส่วนปัจจัย 4 กลุ่มหลังเป็นผลที่ส่งออกมาจากระบบการที่บุคคลจะรับสภาพแวดล้อมใด ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพและมาตรฐานของบุคคลนั้น

นิยะดา และนินนารท อ่างใน(บุญเลิศ, 2543) มีความเห็นว่าความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทัศนคติ ถือเป็นขั้นพื้นฐานของทัศนคติ อันเกิดความพอใจที่ดี

ปัจจัยที่มีต่อความพึงพอใจ

แน่งน้อย (2519) มีความเห็นว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทำที่ทั่วไป ๆ ที่เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีปัจจัยที่มีต่อความพึงพอใจ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรม
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล
3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

วิมลสิทธิ์ (2526) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของเราที่สัมผัสกับโลกทัศน์ เกี่ยวกับความหมายของการจัดการสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี – เลว พอใจ – ไม่พอใจ สนใจ – ไม่สนใจ เป็นต้น

จากความหมายและความสำคัญของความพึงพอใจที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีความคิดคล้ายกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ต้องการ หรือบรรลุจุดหมายใดในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนองโดยสิ่งทำให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็น ความพอใจแก่มนุษย์ได้แก่ ทรัพยากร (Resource) หรือสิ่งเร้า (Stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพอใจ คือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นที่ต้องการ ในการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และความสุขแก่มนุษย์ ความ พื่อใจจะ

เกิดขึ้นได้มากที่สุดเมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วนแต่เนื่องจากทรัพยากรในโลกนี้มีอยู่จำกัด ดังนั้น ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุดเมื่อมีการจัดการทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็เป็นทรัพยากรของระบบความพึงพอใจอันดับหนึ่ง

วิธีการวัดความพึงพอใจ

บุญเรียง (2538) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หรือทัศนคติ หรือเจตคติ เป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกค่อนข้างลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้โดยตรง แต่ก็สามารถวัดได้ทางอ้อม โดยการวัดจากความคิดเห็นของบุคคลที่จะศึกษา และใช้เทคนิคของ Likert ในการวัด โดยการสร้างประโยคหรือข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะวัด ซึ่งกำหนดหัวข้อให้เลือกโดยทั่วไปจะกำหนดไว้ 5 ข้อ เมื่อวัดทัศนคติในทุกประเด็นแล้ว ก็จะนำผลของคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและผลออกมาเป็นค่าของทัศนคติ ส่วนมาตรการในการวัดความพึงพอใจ สามารถวัดได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. วัดโดยใช้แบบสอบถาม วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมอย่างแพร่หลาย โดยขอความร่วมมือบุคคลให้ตอบแบบสอบถาม อาจให้เลือกตอบหรือตอบแบบอิสระ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อสรุปที่แน่นอนต่อไป
2. วัดโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีการนี้จะต้องใช้เทคนิคและการวางอุบายอย่างมาก มิฉะนั้นจะได้คำตอบซึ่งมีความไม่เที่ยงตรงหรือไม่มีผล
3. การสังเกต วิธีนี้ไม่ค่อยแพร่หลาย และไม่สามารถทำได้ในองค์กรที่มีบุคคลมาก ๆ คงทำได้ในองค์กรที่มีบุคคลไม่มากนัก ซึ่งวิธีนี้ผู้สังเกตต้องใช้ความพยายามอย่างสูง และจะต้องใช้เวลาและความถี่ในการสังเกตอย่างทั่วถึง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวิธีการในการวัดความพึงพอใจ สามารถทำได้หลายวิธี การจะเลือกใช้วิธีไหนนั้น ควรคำนึงถึงความเหมาะสม ขนาดของตัวอย่าง ประชาชนที่ทำการศึกษา และคำนึงถึงเรื่องที่จะทำการศึกษาว่าเหมาะสมกับวิธีใด จึงจะได้ผลถูกต้องที่สุด

ความต้องการ

ความหมายของความต้องการ

ยูว์ธน์ (2534) กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์นั้นมีหลายระดับ ความต้องการบางระดับเป็นความต้องการที่ไม่จำเป็น คือจะมีก็ได้ ไม่มีก็ได้ ใช้คำภาษาอังกฤษว่า “Want” เช่น การแต่งตัวสวยๆงามๆ การมีรถขับ การมีคนเอาใจใส่พะเน้าพะนอคลอเคลีย การทำตัวเป็นจุดเด่นในวงสังคม ความต้องการอีกชนิดหนึ่งเป็นความต้องการจำเป็น ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Need” เป็นความต้องการที่ขาดไม่ได้ ถ้าขาดแล้วอาจจะอยู่ในสังคมไม่ได้ หรืออาจจะเสียชีวิตได้ เช่น ไม่มีเสื้อผ้าสวมใส่ ไม่มีบ้านอยู่ เมื่อเจ็บไข้ไม่มียารักษา เป็นต้น

ประเภทของความต้องการ

กันยา (2544) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ในทางจิตวิทยาว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และความต้องการของมนุษย์ (Need) สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physical Need)

- 1.1 ความต้องการอาหาร (food) เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตให้อยู่ได้
- 1.2 ความต้องการพักผ่อนและนันทนาการ (rest & recreation) ที่พอเหมาะแก่ศักยภาพ
- 1.3 ความต้องการทางเพศ (sex) มนุษย์ที่ยังไม่สิ้นกิเลส คือความอยากเป็นนั่นเป็นนี่ต่างๆ แน่นนอนก็ต้องมีความรู้สึทางเพศ จะมีมากน้อยนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละคนและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
- 1.4 ยารักษาโรค (medicine) เมื่อเวลาเจ็บป่วย

2. ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Need) หรือความต้องการทางสังคม (Social Need)

2.1 การยอมรับในสังคม (sense of belonging) เป็นความต้องการขั้นแรกๆที่เมื่อบุคคลเข้าไปอยู่ในสังคม หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง สิ่งแรกก็คืออยากให้เป็นส่วนหนึ่งของทีมงานยอมรับในสถานภาพหรือในการกระทำของเรา

2.2 การได้รับการยกย่องนับถือ (sense of recognition) ขึ้นต่อไป คืออยากให้เป็นส่วนหนึ่งของทีมงานยกย่องให้ความไว้วางใจให้เกียรติ มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

2.3 การได้รับความก้าวหน้า (sense of opportunity) หน้าที่การทำงานที่ทำอยู่

2.4 ความต้องการความปลอดภัย (sense of security) ในร่างกาย ทรัพย์สินสมบัติอื่นๆ ที่มีอยู่ลักษณะต่างๆนั้น เป็นความต้องการทั่วไปที่เข้าใจกันอยู่ในสังคมทุกสังคม มีนักจิตวิทยาหลายคนทีพูดถึงเกี่ยวกับความต้องการในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

กันยา (2544) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ว่า มีนักจิตวิทยาหลายท่านได้แบ่งขั้นตอนความต้องการของมนุษย์ ดังเช่น เอ.เอช.มาสโลว์ (A.H.Maslow) ได้กำหนดหลักการไว้ว่า “บุคคลพยายามสนองความต้องการของตนเพื่อความ อยู่รอดและความสำเร็จของชีวิต โดยมาสโลว์ได้แบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 5 ระดับ ตามลำดับความสำคัญดังนี้

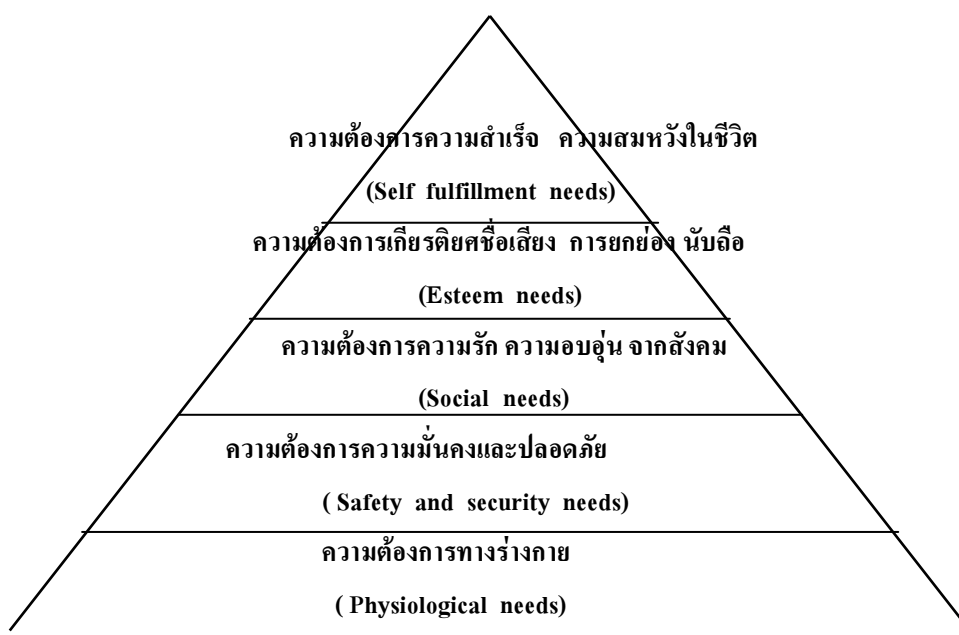
1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival needs) ได้แก่ ความต้องการเรื่องอากาศ ความต้องการอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมั่นคง ปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงาน และการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3. ความต้องการความรักจากสังคม (Social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Belonging Needs)

4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) ได้แก่ความภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความรู้ ความสามารถและความสำคัญของบุคคล

5. ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการด้านนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคล (Self Fulfillment Needs) ที่พยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุด ตามที่ตนคาดหวังเอาไว้ รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความต้องการของมนุษย์ ตามแนวคิดของ Maslow

ที่มา: กัญญา (2544)

จะเห็นได้ว่าความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานต่ำสุด เป็นความต้องการจำเป็นสำหรับทุกคน ถ้ามีข้อนี้แล้ว ข้ออื่นๆก็ตามมา นั่นแปลว่า สังคมนั้นๆ มีความสงบสุข เพราะทุกคนมีปัจจัย 4 คือ อาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม เพียงพอแก่การดำรงชีวิตของเขา และบุคคลจะปฏิบัติตนเพียงเพื่อมุ่งสนอง ความต้องการขั้นพื้นฐานเท่านั้น ความต้องการความ

มั่นคงและปลอดภัยของชีวิตจึงจะมีความสำคัญต่อตนเองเพิ่มขึ้น และเมื่อได้รับการยกย่องว่าปฏิบัติตนได้ดีเด่นแล้วในขั้นนี้ จะเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นผู้มีประโยชน์ต่อผู้อื่น ตนเองสามารถมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นๆ บุคคลประเภทนี้จะเป็นผู้มีความมั่นใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีศักดิ์ศรีตระหนักถึงความ เป็นจริงในตัวเอง (Self - Actualization) มากขึ้นๆ

จากการศึกษา พบว่าความต้องการของมนุษย์ เป็นตัวผลักดันให้มนุษย์ต้องดิ้นรนและทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตนเอง จะต้องดิ้นรนต่อสู้มากน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับระดับความต้องการ ซึ่งแต่ละคนมีไม่เท่ากัน และจะต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วยคือ

1. มนุษย์จะพยายามทุกทาง เพื่อให้บรรลุความต้องการ
2. โลกทัศน์ที่ต่างกันมาจากการได้การรับรู้ที่ต่างกัน
3. การเรียนรู้มีความสำคัญควบคู่กับ ความต้องการทางกาย – ใจ
4. การตอบสนองตามความต้องการจะต้องเหมาะสมในแต่ละครั้ง

มนุษย์ มีความต้องการเหมือนกันตามลำดับขั้นของความต้องการ แต่ต่างกันเล็กน้อยต่างกัน เพราะบางคนต้องการเพียงความมั่นคงในชีวิตเท่านั้น ไม่ต้องการความสำเร็จในชีวิต บางคนก็ต้องการด้านความปลอดภัย สาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์แตกต่างกันได้แก่ พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุความต้องการ ก็เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้มนุษย์ดิ้นรน เพื่อแสวงหาทางสนองความต้องการเหล่านั้น

ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ตั้งอยู่เลขที่ 205 หมู่ 4 ตำบลวังหงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ดังแสดงในภาพที่ 2 บริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติห้วยเบี้ย จังหวัดแพร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดแพร่ไปทางทิศเหนือตามคันคลองส่งน้ำชลประทานฝั่งขวาประมาณ 20 กิโลเมตร อยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ $18^{\circ} 13' 58''$ ถึง $18^{\circ} 14' 32''$ เหนือ ระหว่างเส้นลองจิจูดที่ $100^{\circ} 07' 52''$ ถึง $100^{\circ} 08' 45''$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเล 176-218 เมตร ความลาดชันของพื้นที่อยู่ระหว่าง 3-16 เปอร์เซ็นต์

เริ่มก่อตั้งในชื่อ “โครงการสถานีทดลองพืชสวนแพร่” เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2532 ต่อมาได้รับความเห็นชอบให้จัดตั้งเป็น “สถานีทดลองพืชสวนแพร่” เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 และได้ยกฐานะเป็น “ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่” เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแปลงทดสอบและผลิตพันธุ์ไม้ผลพันธุ์ดีตามโครงการเร่งรัดการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการทำสวนผลไม้ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับแก่เกษตรกร และผู้สนใจทั้งในจังหวัดแพร่และจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนั้นทาง ศูนย์วิจัยฯ ยังให้บริการข้อมูลทางวิชาการ แก่หน่วยงานและผู้สนใจทั่วไป จากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2543 ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จึงได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 15 ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตรของกรมวิชาการเกษตร (ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่, 2543ข)

สภาพภูมิอากาศ

จัดอยู่ในลักษณะแบบฝนเมืองร้อน เฉพาะฤดูฝน หรือแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna) บริเวณดังกล่าวอยู่ในเขตร่องอากาศเขตร้อน (Intertropical Convergence Zone) ปริมาณและการกระจายของฝนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ประเภท คือ ลมตะวันตกเฉียงใต้ จะเริ่มพัดผ่านระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ทำให้ฝนตกชุก และลมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มพัดผ่านตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนเมษายน โดยนำเอาอากาศหนาวและแห้งแล้งจากประเทศจีนมาปกคลุมทั่วบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ช่วงฤดูแล้งนี้ยังมีลักษณะอากาศแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา กล่าวคือ อากาศหนาวแห้งแล้ง จะเริ่มประมาณเดือน

พฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ส่วนอากาศร้อนและแห้งแล้ง จะเริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม

การคมนาคม

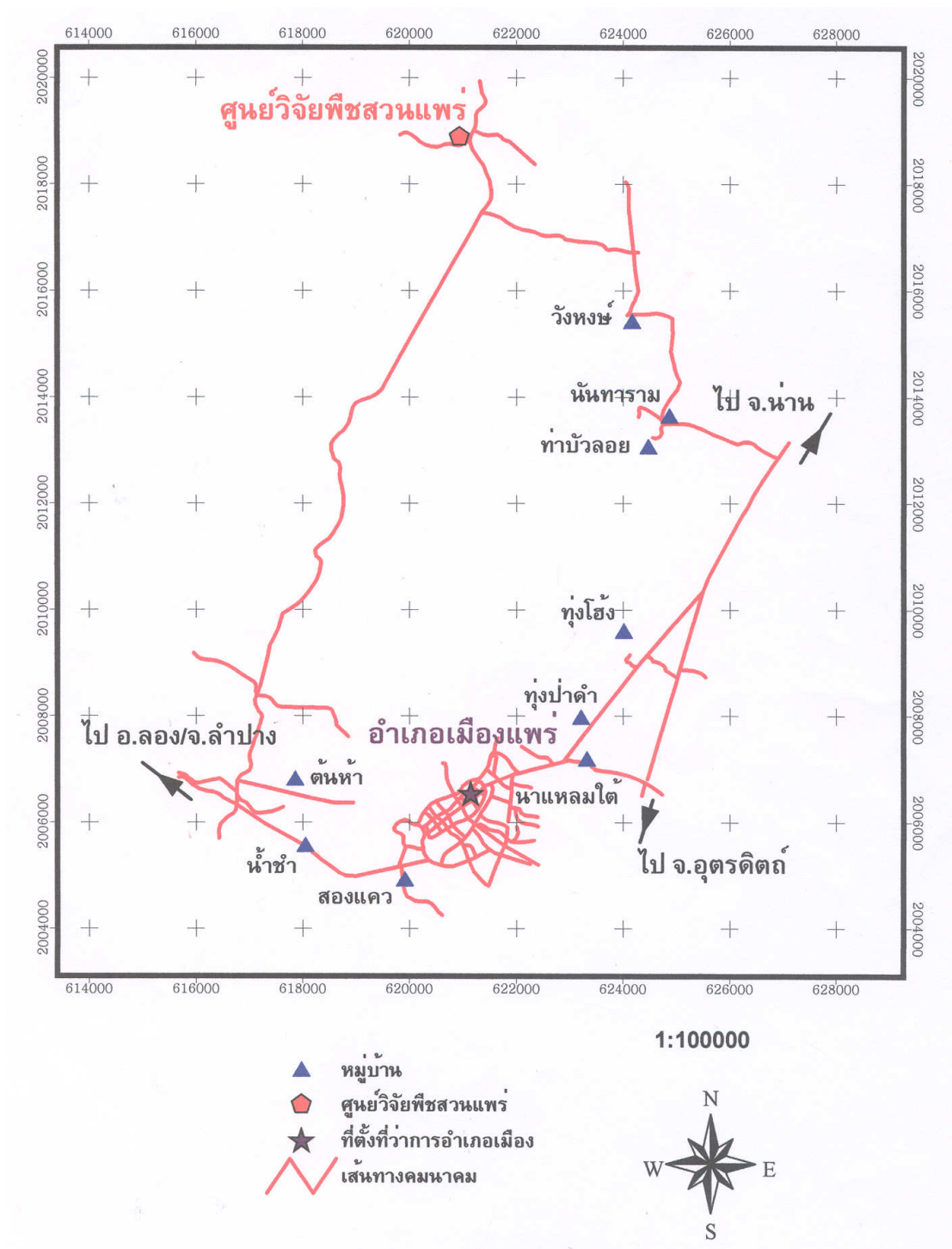
ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ห่างจากตัวเมืองแพร่ไปทางทิศเหนือ ตามแนวคลองส่งน้ำชลประทาน ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร การเดินทางมี 2 เส้นทาง เส้นทางแรก วิ่งไปทาง อ. ร้องกวาง ประมาณ 8 กิโลเมตร จะพบสี่แยกให้เลี้ยวขวาไปประมาณ 11 กิโลเมตร พบสี่แยกให้เลี้ยวขวาไปอีกราว 1 กิโลเมตร จะพบทางเข้าศูนย์ฯ อยู่ทางซ้ายมือ ใช้เวลา 20 นาที เส้นทางที่สอง จาก อ. เมือง วิ่งไปทาง อ. ลอง ประมาณ 5 กิโลเมตร พบสี่แยกให้เลี้ยวขวาไปประมาณ 15 กิโลเมตร พบสี่แยกให้ตรงขึ้นมามาก 1 กิโลเมตร จะเห็นป้ายทางเข้าศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ทางซ้ายมือ ดังภาพที่ 1

โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จุดท่องเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ได้ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร จัดกิจกรรมมากมายไว้สำหรับผู้มาเยือนและนักท่องเที่ยวได้รับความสุขอย่างเต็มอิม มีจุดท่องเที่ยวที่ควรแวะชม แยกอธิบายดังนี้

1. อาคารสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตั้งอยู่ไม่ไกลจากอาคารอเนกประสงค์ นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิธีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร นับตั้งแต่ขั้นตอนการคัดผลไม้สดแต่ละชนิด นำมาหมักเป็นไวน์ และบ่มไว้ในถัง จัดเก็บจนได้รสชาติของไวน์ผลไม้ชั้นดี อาทิไวน์กระเจียว ไวน์สับปะรด ไวน์ลูกหว้า ไวน์แดงไทย นอกจากนี้ยังมีการสาธิตการทำข้าวเกรียบเห็ด แหนมเห็ด ให้ชมอีกด้วย

2. ศาลาทรงงานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างขึ้นเพื่อรับเสด็จครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ มาทอดพระเนตรกิจการภายในของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ศาลาทรงงานตั้งอยู่ถัดจากศาลาแสดงวัฒนธรรม ลักษณะศาลาเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวตั้งบนเนินสูง บริเวณรอบศาลาดกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับไม้ยืนต้น ด้านหลังศาลาทรงงานสามารถเดินชมสวนสมุนไพร บนเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่

ภาพที่ 2 ที่ตั้งศูนย์วิจัยพิชสวนแพร์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร์
ที่มา: สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 13 (2547)

3. สวนสมุนไพร พรรณไม้หอม และเครื่องเทศ ตั้งอยู่บนบริเวณด้านหลังศาลาทรงงาน มีพื้นที่รวมประมาณ 3 ไร่ โดยศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ได้ทำการปลูกสมุนไพร พรรณไม้หอมและเครื่องเทศนานาชนิดไว้รวมกันไม่ต่ำกว่า 50 ชนิด นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมศึกษาพันธุ์ไม้แต่ละชนิดพร้อมสรรพคุณทางยาได้จากป้ายติดไว้ แต่ละต้น บรรยากาศภายในสวนรื่นรมย์ อบอวลด้วยกลิ่นหอมของพรรณไม้หอมนานาชนิด ซึ่งทางศูนย์ได้จัดทำทางเดินไว้ตลอด พรรณไม้หอมที่โดดเด่นของที่นี่ได้แก่ บุนหิงสำหรับ เข็มขาว จันทน์หอม พุดจิบ มะลิ ส่วนไม้สมุนไพร ได้แก่ สมอไทย และนมนาง สำหรับนมนางนั้น ชาวบ้านใช้ใบนำมาต้มให้หญิงมีครรภ์ดื่มเพื่อบำรุงน้ำนม ส่วนเครื่องเทศ ได้แก่ มะแขว่น ชาวเหนือนิยมนำมาทำเป็นเครื่องปรุงรส

4. สวนพืชผักพื้นเมือง แปลงผักพื้นเมืองของที่นี่ รวบรวมพืชผักพื้นเมืองของภาคเหนือไว้หลายชนิด โดยปลูกเป็นต้นและแปลงย่อย ๆ ในพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ บางส่วนตกแต่งเป็นไม้ประดับกินได้ สลับด้วยสวนหย่อม ไม้ผักพื้นเมือง แต่ละชนิดจัดปลูกไว้เป็นหมวดหมู่ ภายในแปลงประกอบด้วยผักพื้นเมืองหลากหลายชนิด บางชนิดนั้นหลายคนอาจจะไม่เคยรู้จักมาก่อน เช่น ผักจี่ กุ้ง ดั่นงวม ผักฮาก ผักปลั่ง เอ็นยัด ฯลฯ ผักเหล่านี้ชาวเหนือนิยมนำมาใช้ปรุงอาหาร รับประทาน เป็นผักแกล้ม พืชผักบางชนิดยังมีสรรพคุณทางยาที่ชาวบ้านนำมาใช้รักษาโรคได้อีกด้วย

5. เรือนจัดแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านเวียงโกศัย ชาวเวียงโกศัย เป็นชาวพื้นเมืองในภาคเหนือ ที่ตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดแพร่ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ได้จัดแสดงเรือนจำลองของชาวเวียงโกศัยไว้เพื่อให้ผู้มาเยือนได้มีโอกาสศึกษาประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนตัวเรือนจึงได้มีการจัดแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวเวียงโกศัย มีการแสดงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การตบมะผาบ ซึ่งเป็นการแสดงศิลปะการต่อสู้ โดยใช้มือตบส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อเป็นการข่มขวัญคู่ต่อสู้ มีการแสดงระบำ ซอ ซึ่ง รวมทั้งสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง การทำอาหารพื้นบ้านหลากหลาย และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและไวน์ผลไม้ต่าง ๆ ผู้สนใจสามารถสั่งรับประทานและซื้อเป็นของฝากได้ตามอัธยาศัย

6. จุดชมวิว จุดชมวิวบนสันเขานี้มีความโดดเด่น ตรงที่หอคอยสูง 5 เมตร มีลักษณะเป็นศาลาชมวิวตั้งอยู่บนสันเขา นักท่องเที่ยวสามารถชมความงามของสภาพป่าเขียวชะอุ่มรอบ ๆ แปลงของศูนย์วิจัยฯ ได้ชัดเจน ส่วนผู้ที่สนใจศึกษาธรรมชาติสามารถเฝ้าชมสัตว์ป่าขนาดเล็ก ได้แก่ กระต่าย ตุ่น ไก่ป่า และนกนานาชนิด ได้จากจุดนี้ ในช่วงพลบค่ำเย็น ดวงตะวันลับทิวเขาบนยอดเขานี้แลดูสวยงามมาก

7. แปลงไม้ผลนานาชนิด ภายในแปลงไม้ผลนานาชนิด ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่แห่งนี้ ประกอบด้วยไม้ผลเช่น ส้ม มะขามหวาน ลำไย มะม่วง ปลูกเรียงรายกันอยู่บนพื้นที่เกือบ 100 ไร่ นักท่องเที่ยว สามารถสนุกกับการเดินชมศึกษาพันธุ์ไม้ผลแต่ละชนิดได้ โดยเริ่มต้นจากแปลงทดลองปลูกส้มรวมพันธุ์จากต่างประเทศ แปลงมะขามหวาน ลำไย จนกระทั่งถึงแปลงมะม่วง โดยเฉพาะหากเดินทางมาในฤดูเก็บเกี่ยวของผลไม้แต่ละชนิด นักท่องเที่ยวสามารถเลือกหาซื้อได้ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด

8. แปลงรวบรวมพันธุ์ส้ม แปลงรวบรวมพันธุ์ส้มของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ได้รวบรวมพันธุ์ส้มจากต่างประเทศไว้เพื่อทำการศึกษาและขยายพันธุ์ส้มปลอดโรค นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมขั้นตอนการขยายพันธุ์ส้มปลอดโรคได้

9. ชมการขยายพันธุ์ส้มปลอดโรค เรือนเพาะชำส้มปลอดโรค เป็นโรงเรือนสำหรับอนุบาลส้ม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยและพัฒนาส้มปลอดโรค เพื่อหาต้นตอส้มพันธุ์ดีปลอดโรค และนำมาขยายพันธุ์ต่อไป นักท่องเที่ยวสามารถชมวิธีการขยายพันธุ์ส้มเขียวหวาน ส้มโชกุน และส้มโอ นอกจากชมการสาธิตและหาความรู้แล้ว ที่นี่ยังมีพันธุ์ส้มเขียวหวาน ส้มโชกุนและส้มโอจำหน่ายให้กับเกษตรกร และผู้สนใจอีกด้วย

กิจกรรมการท่องเที่ยว

1. นั่งเกวียนชมสวน ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ได้จัดเส้นทางท่องเที่ยวชมสวนด้วยเกวียนไว้สำหรับพาชมบรรยากาศสองข้างทาง เพลิดเพลินไปกับแปลงรวบรวมพันธุ์ส้มจากต่างประเทศ ชมสวนส้ม สวนมะขาม สวนมะม่วง สวนลำไย สวนลิ้นจี่ และไม้ผลต่าง ๆ รวมระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ในฤดูการเก็บเกี่ยวผลไม้แต่ละชนิด ระหว่างทางสามารถแวะชมและเก็บผลผลิตจากสวนเพื่อซื้อกลับบ้าน ค่าบริการนั่งเกวียนชมสวนท่านละ 10 บาท

2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ นับเป็นกิจกรรมสำหรับผู้รักธรรมชาติอย่างแท้จริง เหมาะกับทุกเพศทุกวัย เส้นทางเดินป่ามีจุดเริ่มจากแปลงสมุนไพรด้านหลังอาคารอเนกประสงค์ ระยะทาง 500 เมตร ระหว่างเส้นทางนักท่องเที่ยวสามารถชมสวนไม้ผลและชมนกนานาชนิด

3. แคมป์ปิ้งทางศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ได้จัดสรรพื้นที่ประมาณ 2 ไร่โอบล้อมด้วยพรรณไม้ นานาชนิด ไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาแคมป์ปิ้งเป็นครอบครัว หรือเป็นหมู่คณะก็

ได้พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ บริการเดินเท้า

4. จัดฝึกอบรม ให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้สนใจทางการเกษตร และนัก ท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม เช่น การดูแลรักษาพืชผลทางการเกษตร เทคโนโลยีการขยายพันธุ์ไม้ผล และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

จุดท่องเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ได้ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร จัดกิจกรรมมากมายไว้สำหรับผู้มาเยือนและนักท่องเที่ยวได้รับความสุขอย่างเต็มอิ่ม มีจุดท่องเที่ยวที่ควรแวะชม รายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 3 แผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์
ที่มา: ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ (2543ข)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องความพึงพอใจด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีผู้ศึกษาวิจัยจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาเอกสารงานวิจัยในเรื่องความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มเติม

ศิริ (2532) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท ต่อสวนนกชัยนาท กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวและประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชัยนาทที่มีอายุ ตั้งแต่ 14 ปี ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อสวนนกชัยนาทโดยรวม พบว่า กลุ่มที่มีอายุ 14 – 19 ปี กลุ่มที่มีที่อยู่ปัจจุบันอยู่จังหวัดอื่น กลุ่มที่มีบริเวณบ้าน 101 ตารางวาขึ้นไป กลุ่มที่เห็นด้วยกับค่าธรรมเนียมในการเข้าพื้นที่และกลุ่มที่มีที่อยู่อาศัยอยู่นอกเมือง มีความพึงพอใจต่อสวนนกชัยนาทมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นๆ ในเรื่องเดียวกัน ผลการประเมินความพึงพอใจรวมต่อสวนนกชัยนาท พบว่าจัดอยู่ในช่วงความพึงพอใจปานกลาง

ลำพอง (2533) ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ยังมีความพึงพอใจ กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพธรรมชาติ บริเวณสะพานแม่น้ำแควและ พบว่า อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่อาศัยอยู่ และประเภทของกลุ่ม นักท่องเที่ยว จำนวนวันที่พักต่างกัน และมีผลต่อความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เสาวณิต (2533) ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน พบว่านักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจความรื่นรมย์บริเวณชายหาดทางลงสู่ชายหาด อุปสรรคของโชคหินต่อกิจกรรมการพักผ่อน ปริมาณถึงขณะการตั้งร้านอาหารบนชายหาด จำนวนแผ่นป้ายสื่อความหมาย การเลือกตั้งแผ่นป้ายและการปลูกสร้างเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ ที่อยู่อาศัย และ ประสบการณ์การท่องเที่ยวชายทะเลต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน แตกต่างกัน

กนกพร (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลต่อการดำเนินการบำบัดน้ำเสียของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี พบว่าเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิฐานะ ระยะเวลาการอยู่อาศัยและสถานที่ตั้งของที่พักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินการบำบัดน้ำเสียของโครงการ แต่พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในขั้นตอนการปล่อยน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วลงสู่ทะเล ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจ ขั้นตอนการรวบรวมน้ำเสียโดยระบบท่อรวมน้ำเสียในเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจ ในขั้นตอนการดำเนินการบำบัดน้ำเสีย โดยวิธีธรรมชาติ

มัลลิกา (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านเผ่าม้งในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกทุก ๆ กรณีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวในด้าน เพศ อายุ อาชีพ และ ภูมิฐานะ ที่แตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยส่วนบุคคลของ นักท่องเที่ยวในด้านเพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญเลิศ (2542) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรมีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจสูงสุดในระดับ “สำคัญมากที่สุด” ต่อองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้านบริษัทนำเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจด้านแหล่งท่องเที่ยวพบว่า “พึงพอใจมากที่สุด” ต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิต และอรรถศาสตร์ของประชาชน ด้านโรงแรมที่พักพบว่า “พึงพอใจมากที่สุด” ต่อองค์ประกอบด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พนักงาน กัดอาคารร้านอาหาร แหล่งบันเทิงยามราตรี การจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและศูนย์การค้าพบว่า “พึงพอใจ” ต่อทุกองค์ประกอบด้านบริษัทนำเที่ยวพบว่า “พึงพอใจมากที่สุด” ด้านมัคคุเทศก์รายการนำเที่ยว น่าสนใจ ความหลากหลายของรายการนำเที่ยว พบว่า “พึงพอใจมากที่สุด” ระบบไฟฟ้า ส่วนปัญหาที่พบในระหว่างการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ได้แก่ปัญหาความไม่สะอาดของจังหวัดเชียงใหม่ ปัญหา

ความไม่เพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงแรม และปัญหาค่าบริการต่าง ๆ ของโรงแรม มีราคาค่อนข้างแพง

ป๋องศักดิ์ (2544) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเที่ยวชมบ้านควายไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจต่อการเที่ยวชมบ้านควายไทยในภาพรวมของทุกปัจจัยหลักอยู่ในระดับพึงพอใจมาก และเมื่อพิจารณาในปัจจัยหลัก แต่ละปัจจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่การบริการด้านสถานที่ของบ้านควายไทย อันดับ 2 ได้แก่รายการแสดงในแต่ละรายการของบ้านควายไทย อันดับ 3 ได้แก่รูปแบบการแสดงของบ้านควายไทย แต่มีความพึงพอใจน้อยต่ออัตราค่าบริการต่าง ๆ ของบ้านควายไทย และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดต่อกิจกรรมส่งเสริมการขายของบ้านควายไทย เมื่อแยกพิจารณาตามอายุพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทุกกลุ่มอายุ มีความพึงพอใจมากที่สุดต่อปัจจัยหลักทางการบริการด้านสถานที่ของบ้านควายไทย รายการแสดงในแต่ละรายการของบ้านควายไทย รูปแบบรายการแสดงของบ้านควายไทย แต่มีความพึงพอใจน้อยต่ออัตราค่าบริการต่าง ๆ ของบ้านควายไทย และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดต่อปัจจัยหลักทางด้านกิจกรรมส่งเสริมการขายของบ้านควายไทย

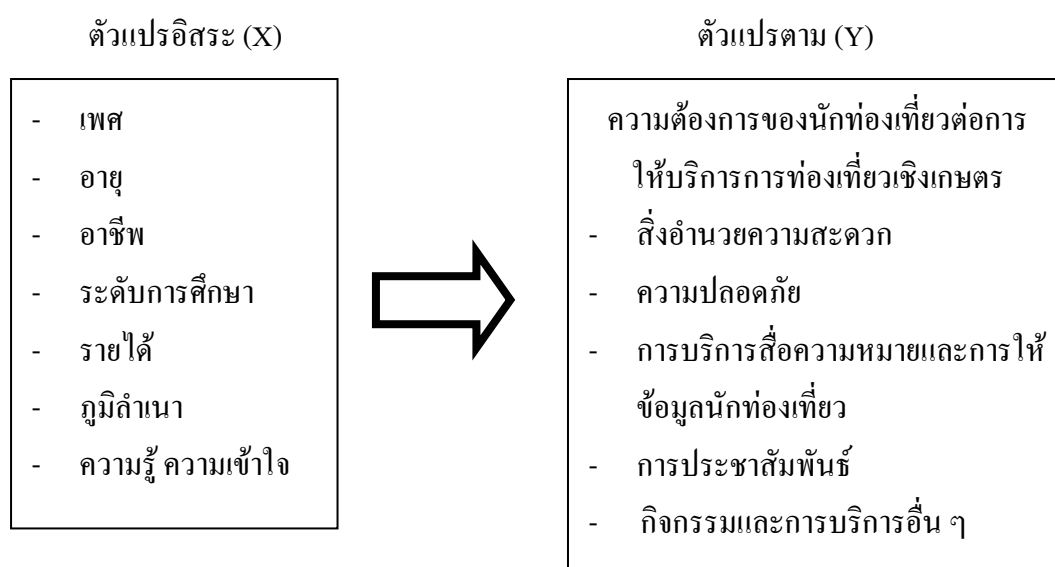
นิกร (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี พบว่า การพัฒนาด้านต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์พุแค เป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากมีข้อจำกัด ทางด้านงบประมาณและบุคลากร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาด้านต่างๆ อาทิ พื่อใจต่อการแบ่งเขตพื้นที่เพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ พื่อใจต่ออาคารสำนักงาน พื่อใจต่อความสะอาดของห้องน้ำ-ห้องสุขา ปัจจัยหรือตัวแปรเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ สถานภาพสมรส อาชีพพรอง รายได้ จำนวนครั้งที่มาเที่ยว แหล่งที่รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร วัตถุประสงค์ของการมาเที่ยวและระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยด้านอายุ อาชีพหลัก ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ

ธนากร (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ การบริการบริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า นักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันของ เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวนวันที่พัก จำนวนครั้งที่มา มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ และ

การบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารรรมชาติ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความแตกต่างกันของสถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวกับศูนย์ศึกษารรรมชาติต่าง ๆ ประเภทกิจกรรมนันทนาการมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ การบริการบริเวณศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการตรวจสอบเอกสารและวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยได้รายละเอียดดังภาพที่ 4 อธิบายได้ดังนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อความพึงพอใจและความต้องการต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ประกอบด้วย

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. ระดับการศึกษา
5. รายได้
6. ภูมิลำเนา
7. ความรู้ ความเข้าใจ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร์ ได้แก่

- สิ่งอำนวยความสะดวก
- ความปลอดภัย
- การบริการสื่อความหมายและการให้ ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- การประชาสัมพันธ์
- กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เพศของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 อาชีพของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 รายได้ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ภูมิถำเนาของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ความรู้-ความเข้าใจ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ที่ต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. อุปกรณ์บันทึกภาพ
4. เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป

วิธีการ

ในการศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร์ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ โดยศึกษาถึงภูมิหลัง ความพึงพอใจ และความต้องการ ตลอดจนข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่า การจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวหรือไม่อย่างไร โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยเก็บข้อมูลเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เข้ามาท่องเที่ยวและใช้บริการที่โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ อำเภอเมือง จังหวัดแพร์ ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2546 – กุมภาพันธ์ 2547 เป็นเวลา 3 เดือน (เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงฤดูหนาว สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จะสวยงามมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้ามาเที่ยวในช่วงเวลาดังกล่าวมากกว่าในช่วงอื่นๆ)

2. การสุ่มตัวอย่าง

พิจารณาจากข้อมูลที่รวบรวมได้ จากสถิตินักท่องเที่ยว โดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวและมีกิจกรรมในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในปี 2545 ที่ผ่านมามีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนในช่วง เดือน ธันวาคม 2546 – กุมภาพันธ์ 2547 เฉลี่ย 2,684 คน ดังนั้นจึงกำหนดให้เก็บข้อมูลตัวอย่างที่ต้องการศึกษานำมาหาค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตร Yamane (1973) ได้จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง 180 ตัวอย่าง

จากสูตร Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนนักท่องเที่ยวตัวอย่างที่ต้องการศึกษา (คน)

N = จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด (คน)

e = ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (0.05)

ดังนั้น n = 180 คน

ซึ่งเพียงพอที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้ เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามา มีกิจกรรมในพื้นที่ มีลักษณะพื้นฐานคล้ายคลึงกัน

3. การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ดัดแปลงจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสม สอดคล้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร / ประชาสัมพันธ์ ความรู้ที่ได้รับเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมและบริการอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ได้มาโดยตรงจากการสำรวจและการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษา โดยใช้ชุดคำถามที่ประกอบเป็นแบบสอบถาม ที่ใช้สำหรับนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเที่ยวที่โครงการท่องเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ประเภท ไป – กลับ แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ภูมิหลังนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย

- 1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา
- 2) แหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เอกสาร / แผ่นพับ
- 3) การเข้ามาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว มีจำนวน 25 ข้อ คะแนนเต็ม 25 ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน ช่วงคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเกษตร จะมีค่าคะแนน 0 – 25 คะแนน หลังจากนั้นนำจำนวนข้อที่ตอบถูกมาแบ่งเป็น 3 ช่วงดังนี้ โดยอิงเกณฑ์ตามกลุ่มค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด / 3

ตอบถูก > 17 ข้อ	หมายถึง มีระดับความรู้มาก
ตอบถูก 13 – 16 ข้อ	หมายถึง มีระดับความรู้ปานกลาง
ตอบถูก \leq 12 ข้อ	หมายถึง มีระดับความรู้น้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม ความพึงพอใจ และความต้องการ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการการท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ แยกเป็นรายด้าน มีทั้งหมด 5 ด้าน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าเลือกตอบ			
ไม่พอใจ	ไม่ต้องการ	มีค่าคะแนน	0
พอใจน้อย	ต้องการน้อย	มีค่าคะแนน	1
พอใจมาก	ต้องการมาก	มีค่าคะแนน	2
พอใจมากที่สุด	ต้องการมากที่สุด	มีค่าคะแนน	3

ระดับ ความพึงพอใจ และความต้องการ ทั้ง 5 ด้าน แบ่งคะแนนเป็น 4 ระดับ มีการกำหนดช่วงอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตรช่วงของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3 - 0}{4} = 0.75 \end{aligned}$$

หลังจากนั้นนำคะแนนเฉลี่ย ความพึงพอใจ และความต้องการ ทั้ง 5 ด้าน ที่ได้ มาแบ่งเป็น 4 ช่วง เพื่อหา ระดับความพึงพอใจ และความต้องการ ดังนี้

ถ้าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง	2.26 – 3.00	หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจ และความต้องการมากที่สุด
ถ้าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง	1.51 - 2.25	หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจ และความต้องการมาก
ถ้าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง	0.76 - 1.50	หมายถึง มีระดับ ความพึงพอใจ และความต้องการน้อย
ถ้าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง	0.00 - 0.75	หมายถึง มีระดับ ไม่พึงพอใจ และไม่ความต้องการ

4. การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทดสอบความตรงในเนื้อหา (Validity) หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

4.1 ทดสอบความตรงในเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แล้วนำมาปรึกษากับคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องให้ ครบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และเพื่อแก้ไขปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดสอบโดยนำข้อมูลจริงมาดำเนินการทดสอบกับนักท่องเที่ยงที่มาเที่ยวแบบไป – กลับ ที่

ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ (ในช่วงก่อนดำเนินการวิจัยจริง) จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ α (α -Coefficient) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม $\alpha = 0.83$

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ทำการทดสอบนักท่องเที่ยงที่เข้ามาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ และมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2546 – กุมภาพันธ์ 2547 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือน โดยสุ่มวันในการเก็บข้อมูลตามวิธี Systematic คือ สุ่มทุกวันพุธ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ของแต่ละสัปดาห์ เนื่องจากช่วงดังกล่าวในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะเป็นวันที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่มาก ส่วนในวันพุธซึ่งเป็นกลางสัปดาห์นักท่องเที่ยวจะมีน้อยกว่า โดยสุ่มตัวอย่างวันละประมาณ 15 ตัวอย่างจนได้จำนวนตัวอย่างครบ 180 ตัวอย่าง

6. การประมวลผล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาจัดกลุ่มลงรหัส (code) เฉพาะคำถามที่เป็นลักษณะปลายเปิด นำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับคำถามแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้นำมาจัดรวมไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้ดังนี้

7.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วมารวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แสดงผลในรูปแบบของ

7.1.1 ตารางค่าร้อยละ (Percentage)

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

7.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

7.2 การวัดระดับความพึงพอใจ และความต้องการ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการ
การท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ โดยใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบหา
ความแตกต่างตามสมมติฐาน โดยใช้ ค่า t -test , F -test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลและวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความพึงพอใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ โดยรวบรวมข้อมูลจาก นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาเที่ยวในช่วงเดือนธันวาคม 2546 - กุมภาพันธ์ 2547 รวมระยะเวลา 3 เดือน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ศึกษา ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยายและความเรียงเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ตอนที่ 4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

การศึกษาภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิดำเนา จำนวนครั้งของการมาเที่ยวชม ลักษณะกลุ่มที่มาเที่ยวชม ประเภทกลุ่มที่มาเที่ยวชม วัตถุประสงค์ของการมาเที่ยว จำนวนคืนที่พักค้าง ประเภทยานยนต์ที่ใช้ในการเดินทาง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากแหล่งต่าง ๆ ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 2 และมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละ ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

(n = 180)		
ภูมิหลังนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	82	45.6
หญิง	98	54.4
อายุ		
16-25 ปี	67	37.2
26-35 ปี	28	15.6
36-50 ปี	56	31.1
มากกว่า 50 ปี	29	16.1
อายุเฉลี่ย	34 ปี	
ระดับการศึกษา		
กำลังศึกษา	38	21.2
ประถมศึกษา	26	14.4
มัธยมศึกษา	32	17.8
ปริญญาตรี	50	27.8
สูงกว่าปริญญาตรี	34	18.8
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	38	21.2
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	40	22.2
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	47	26.1
รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้าง	26	14.4
แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณอายุราชการ/เกษตรกรรวม	29	16.1
รายได้ (บาท/เดือน)		
ไม่มีรายได้ / ไม่ได้ประกอบอาชีพ/นักเรียน/ นักศึกษา	17	9.4
น้อยกว่า 5,000 บาท	39	21.7
5,001-10,000 บาท	25	13.9
10,001-20,000 บาท	49	27.2

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	(n = 180)	
ภูมิหลังนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ (บาท/เดือน) (ต่อ)		
20,001-25,000 บาท	23	12.8
25,001 บาท ขึ้นไป	27	15.0
ภูมิลำเนา		
จังหวัดแพร่	141	78.3
ต่างจังหวัด	39	21.7
จำนวนครั้งของการมาเที่ยวชม		
ครั้งแรก	70	38.9
มากกว่า 1 ครั้ง	110	61.1
ในจำนวนนี้ที่มาเที่ยวชมมากกว่า 1 ครั้ง แยกเป็น		
2 ครั้ง	41	37.3
3 ครั้ง	31	28.2
4 ครั้ง	20	18.2
มากกว่า 5 ครั้ง	18	16.4
ลักษณะของกลุ่มที่มาเที่ยวชม		
มาคนเดียว	5	2.8
มาตั้งแต่ 2 - 5 คน	82	45.6
มาตั้งแต่ 6-10 คน	51	28.3
มาตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป	42	23.3
ประเภทของกลุ่มที่มาเที่ยวชม		
กลุ่มเพื่อน	60	33.3
ครอบครัว	84	46.7
ผสม	31	17.2
เดี่ยว	5	2.8
วัตถุประสงค์ของการมาเยือน		
ศึกษาดูงาน	37	20.6
พักผ่อน	143	79.4

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 180)		
ภูมิหลังนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนวันที่พักค้าง		
ไม่พักค้าง	168	93.3
1 คืน	12	6.7
2 คืน	-	-
มากกว่า 2 คืน	-	-
ระยะเวลาเฉลี่ย	1.07	วัน
ประเภทของยานยนต์		
รถจักรยานยนต์	31	17.2
รถยนต์ส่วนตัว	129	71.7
รถบัส	20	11.1
แหล่งข้อมูลการรับรู้ ตอบได้มากกว่า 1		
โทรทัศน์ (เคเบิลท้องถิ่น)	8	4.4
สื่อสิ่งพิมพ์	111	61.7
เอกสารเผยแพร่	131	72.8
เพื่อน/ญาติพี่น้อง	125	69.4
วิทยุกระจายเสียง	88	48.9

เพศ

พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.4 ส่วนอีกร้อยละ 45.6 เป็นเพศชาย จากจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการเที่ยวชมสวนผักพื้นเมือง สวนดอกไม้ประดับ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

อายุ

พบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ส่วนใหญ่เท่ากับ 34 ปี ส่วนใหญ่อ้อยละ 37.2 มีอายุระหว่าง 16 - 25 ปี รองลงมาอ้อยละ 31.1 มีอายุระหว่าง 36 - 50 ปี และส่วนน้อยอ้อยละ 15.6 มีอายุระหว่าง 26 - 35

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 16 – 25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งใหม่ ๆ และรวมถึงมีความรู้ ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ได้เป็นอย่างดี

ระดับการศึกษา

พบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.1 และส่วนน้อยมีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 14.4

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับดี ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอย่างดี

อาชีพ

พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 26.1 รองลงมามีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 22.2 น้อยที่สุด คือมีอาชีพรับจ้างทั่วไป / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 14.4

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่มีเวลาเป็นส่วนตัว / ค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่มีเวลาเป็นส่วนตัวค่อนข้างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น จึงสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อน หลังจากการประกอบอาชีพได้มากกว่าอาชีพอื่น

รายได้

พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 27.2 รองลงมาร้อยละ 21.7 มีรายได้น้อยกว่าเดือนละ 5,000 บาทต่อเดือน น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 9.4 คือผู้ที่ไม่มีรายได้ / ไม่ได้ประกอบอาชีพ / นักเรียน / นักศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดเป็นผู้ที่มีรายได้ในระดับที่ค่อนข้างสูง จึงส่งผลดีต่อขีดความสามารถในการนำรายได้ส่วนหนึ่งมาเป็นค่าใช้จ่าย ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจัดเป็นการท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น

ภูมิลำเนา

พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในจังหวัดแพร่ ร้อยละ 78.3 ส่วนอีก ร้อยละ 21.7 เป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดแพร่ เนื่องจากศูนย์ฯ ได้ทำการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อ อาทิ แจกเอกสารเผยแพร่ให้กับหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน สถานศึกษารวมถึงโรงแรมในจังหวัดแพร่ และสื่อวิทยุท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแพร่เป็นส่วนมาก อีกทั้งยังเป็นการท่องเที่ยวที่ประหยัดเงินและเวลา ทำให้สามารถเที่ยวแบบมาเช้า เย็นกลับได้

จำนวนครั้งของการมาเที่ยวชม

พบว่านักท่องเที่ยวที่เข้าเที่ยวในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.1 เป็นการมาเที่ยวมากกว่า 1 ครั้ง และร้อยละ 38.9 เป็นการมาเที่ยวในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในครั้งแรก และยังพบว่าในจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวมากกว่า 1 ครั้งนั้น มีผู้มาเที่ยวตั้งแต่ 3 ครั้ง ขึ้นไปมีถึง 62.8

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวครั้งแรก และจะกลับมาเที่ยวซ้ำเป็นครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ตามลำดับ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการบริการด้านต่าง ๆ ที่ได้รับการจากเข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ลักษณะกลุ่มที่มาเที่ยวชม

พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มตั้งแต่ 2 - 5 คน ร้อยละ 45.6 รองลงมา ร้อยละ 28.3 เข้ามาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มตั้งแต่ 6 - 10 คน และน้อยที่สุดที่มาท่องเที่ยวแบบมาคนเดียว มีเพียงร้อยละ 2.8

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาเที่ยว จะเป็นการมาพักผ่อนของครอบครัวที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากที่ศูนย์ฯ มีข้อจำกัดในเรื่องของบ้านพักทั้งนี้ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กง่ายต่อการควบคุมและสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่

วัตถุประสงค์ของการมาเที่ยว

พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.4 มีวัตถุประสงค์ของการมาเที่ยวเพื่อพักผ่อน ส่วนอีกร้อยละ 20.6 เป็นการมาเที่ยวเพื่อศึกษาดูงาน

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบครอบครัวเป็นส่วนมาก วัตถุประสงค์เพื่อพาครอบครัวมาพักผ่อน หลังการประกอบอาชีพ

จำนวนวันที่พักค้าง

พบว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ เป็นระยะเวลาแบบมาเช้าเย็นกลับมากที่สุด ร้อยละ 93.3 รองลงมาคือ มาท่องเที่ยวเป็นระยะเวลา 1 วัน ร้อยละ 6.7 และระยะเวลาเฉลี่ย 1.07 วัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ เป็นระยะเวลาเฉลี่ย 1.07 วัน พบว่านักท่องเที่ยวจะมีลักษณะท่องเที่ยวอยู่ 2 ลักษณะ คือ กลุ่มแรก เป็นแบบมาเช้าเย็นกลับ ส่วนแบบที่สองเป็นแบบค้างคืน 1 คืน อาจเนื่องจากเป็นระยะเวลาที่เพียงพอในการท่องเที่ยวในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ประเภทยานยนต์ที่ใช้ในการเดินทาง

พบว่านักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว มากที่สุดร้อยละ 71.7 รองลงมาเป็น นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยรถจักรยานยนต์ ร้อยละ 17.2 และน้อยที่สุดเป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยรถบัส ร้อยละ 11.1

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระยะทางการเข้าถึงพื้นที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ค่อนข้างไกล ไม่มีรถโดยสารประจำทาง นักท่องเที่ยวจึงเลือกที่จะเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวสะดวกที่สุด

แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว

พบว่านักท่องเที่ยวที่ตั้งใจมาท่องเที่ยวได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่มากที่สุด ร้อยละ 72.8 รองลงมาเป็น การได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 69.4 และน้อยที่สุดร้อยละ 4.4 เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์

จากผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่ ซึ่งการประชาสัมพันธ์โดยวิธีนี้ จะได้ผลมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับการประชาสัมพันธ์วิธีอื่น

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การวัดความรู้ ความเข้าใจของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ความรู้ ความเข้าใจ	ร้อยละ	
	ตอบถูก	ตอบผิด
1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการเดินทางไป ชมแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งเกษตรกรรมเท่านั้น	110 (61.1)	70 (38.9)
2. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการนำทรัพยากรทางการเกษตรที่มีอยู่เข้ามาใช้ประโยชน์ อย่างเต็มที่	158 (87.8)	22 (12.2)
3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่การกระจายรายได้ให้กับชาวบ้าน	167 (92.8)	13 (7.2)
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการไปเที่ยวและแวะซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่ขายตามรายทาง	68 (37.8)	112 (62.2)
5. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมุ่งเน้นสร้างจิตสำนึกมากกว่าการค้า	143 (79.4)	37 (20.6)
6. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมุ่งเน้นความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว	23 (12.8)	157 (87.2)
7. ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว	52 (28.9)	128 (71.1)
8. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสาธิต การทำการเกษตรให้แก่ผู้เข้าชม	49 (27.2)	131 (72.8)
9. การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ	158 (87.8)	22 (12.2)
10. จุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือวิธีการทำการเกษตรของเกษตรกร	146 (81.1)	34 (18.9)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจ	ร้อยละ	
	ตอบถูก	ตอบผิด
11. ชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	156 (86.7)	24 (13.3)
12. ชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	162 (90.0)	18 (10.0)
13. วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว	154 (85.6)	26 (14.4)
14. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเน้นเฉพาะให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสภาพภูมิทัศน์ทางการเกษตร	26 (34.4)	118 (65.6)
15. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเน้นเฉพาะให้นักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน หรือ ชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเท่านั้น	73 (40.6)	107 (59.4)
16. นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องทราบถึงกฎระเบียบในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	58 (32.2)	122 (67.8)
17. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อทรัพยากรการเกษตร	153 (85.0)	27 (15.0)
18. การนำนักท่องเที่ยวไปชมสวนไพร สวนไม้ดอก ไม้ประดับ เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	127 (70.6)	53 (29.4)
19. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้แก่ นักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนรายได้	137 (76.1)	43 (23.9)
20. การท่องเที่ยวแบบ เที่ยวไปทดลองปฏิบัติไป เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	139 (77.2)	41 (22.8)
21. การท่องเที่ยวแบบ เที่ยวไปชิมไป เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	159 (88.3)	21 (11.7)
22. นักท่องเที่ยว ท่านที่มีส่วนร่วมในการดี - ชมถือว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น	163 (90.6)	17 (9.4)

(n = 180)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ความรู้ ความเข้าใจ	ร้อยละ	
	ตอบถูก	ตอบผิด
23. การนำลักษณะเด่นของท้องถิ่น มาเป็นจุดขาย จะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง	155 (86.1)	25 (13.9)
24. การนำหนังสือมาตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากจะดูสวยงามแล้วยังส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ เห็นความสวยงามของหนังสืออีกด้วย	51 (28.3)	129 (71.7)
25. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น	158 (87.8)	22 (12.2)
ค่าเฉลี่ยรวม	16.56	

พบว่านักท่องเที่ยว มีความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉลี่ย 16.56 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ทั้งนี้คำถามที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 50 ตอบผิด แสดงถึงความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีทั้งหมด 8 ข้อ ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมุ่งเน้นเฉพาะความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ตอบผิดร้อยละ 87.2) ซึ่งแสดงว่า นักท่องเที่ยวยังเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในแง่การสนองตอบความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่อาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์อื่น ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบที่ได้รับจากคำถามในข้อ 7 และนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่นักท่องเที่ยวที่ไปเยือน โดยตอบผิดถึงร้อยละ 71.1 ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักข้อหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของระดับความรู้-ความเข้าใจของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
เชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ระดับความรู้-ความเข้าใจ		จำนวน(n =180)	ร้อยละ
มาก	(ตอบถูก > 17 ข้อ)	106	58.9
ปานกลาง	(ตอบถูก 13 - 16 ข้อ)	64	35.6
น้อย	(ตอบถูก ≤ 12 ข้อ)	10	5.5

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ เป็นผู้ที่มีการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมศึกษา และสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยว มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับความรู้ ความเข้าใจมาก

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ หมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวอยากได้รับการตอบสนอง จากการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จำแนกตามรายด้านได้ 5 ด้าน ผู้วิจัยได้สร้างข้อความที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ดังกล่าว โดยนักท่องเที่ยวเป็นผู้พิจารณาระดับความพึงพอใจของตนเอง มีทั้งสิ้น 4 ระดับคือไม่พอใจ พอใจน้อย พอใจมาก และพอใจมากที่สุด โดยกำหนดคะแนนคำตอบไม่พอใจ เท่ากับ 0 คะแนน พอใจน้อย เท่ากับ 1 คะแนน พอใจมาก เท่ากับ 2 คะแนน และพอใจมากที่สุด เท่ากับ 3 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณน้ำหนักค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาวิจัย ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ทั้ง 5 ด้าน มีดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งประกอบด้วย เรื่องที่ทำการศึกษาคือ 16 เรื่อง นักท่องเที่ยวได้ระบุถึงความพึงพอใจในแต่ละเรื่อง (ตารางที่ 5) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจมากที่สุด อยู่ 14 เรื่อง จาก 16 เรื่องที่ทำการศึกษา ได้แก่ สถานที่จอดรถที่ปลอดภัย ห้องน้ำ/ห้องสุขา ห้องบรรยายสรุป ห้องนิทรรศการ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว น้ำดื่ม น้ำใช้บริการฟรี สถานที่กางเต็นท์พักผ่อน ยานพาหนะนำชมสถานที่ ป้ายบอกทางที่ชัดเจนทุกทางแยก ป้ายสื่อความหมาย บ้านพักค้างแรม โทรศัพท์สาธารณะ และร้านอาหาร

สรุปได้ว่าปัจจุบันการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีอยู่ของศูนย์นั้น นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยมีความพึงพอใจมากถึงมากที่สุด จึงไม่จำเป็นต้องปรับปรุงการให้บริการด้านนี้แต่อย่างใด แต่ควรรักษามาตรฐานการให้บริการนี้ไว้ให้ได้ตลอดไป ยกเว้นในส่วนของการบริการสถานที่กางเต็นท์พักผ่อน และร้านขายของที่ระลึก ที่มีนักท่องเที่ยวบางส่วน ร้อยละ 13.3 ยังมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในระดับน้อยอยู่

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจ

ในการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความพอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก			
			มากที่สุด	มากที่สุด		
1 ป้ายบอกทางที่ชัดเจน ทุกทางแยก	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (46.7)	96 (53.3)	2.53	มากที่สุด
2 ป้ายสื่อความหมาย	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
3 สถานที่จอดรถที่ปลอดภัย	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	2.87	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความพอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจ		
				มากที่สุด		
4 บ้านพักค้างแรม	0 (0.0)	0 (0.0)	96 (53.3)	84 (46.7)	2.47	มากที่สุด
5 โทรศัพท์สาธารณะ	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
6 ห้องน้ำ / ห้องสุขา	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	2.87	มากที่สุด
7 น้ำดื่มบริการฟรี	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	2.73	มากที่สุด
8 น้ำใช้บริการฟรี	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
9 ร้านอาหาร	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
10 สถานที่กางเต็นท์พักแรม	0 (0.0)	24 (13.3)	24 (13.3)	132 (73.3)	2.60	มากที่สุด
11 ร้านขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	156 (86.7)	24 (13.3)	2.13	มาก
12 ร้านขายของที่ระลึก	0 (0.0)	24 (13.3)	132 (73.3)	24 (13.3)	2.00	มาก
13 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
14 ห้องบรรยายสรุป	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	2.87	มากที่สุด
15 ห้องนิทรรศการ	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
16 ยานพาหนะนำชมสถานที่	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	2.73	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	0 (0.0)	3 (1.7)	83.25 (46.2)	93.75 (52.1)	2.50	มากที่สุด

(n = 180)

2. ความปลอดภัย

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านความปลอดภัย ซึ่งประกอบด้วย เรื่องที่ทำการศึกษา 6 เรื่อง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านความปลอดภัย โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 1.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพึงพอใจมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจมาก อยู่ 5 เรื่อง จาก 6 เรื่องที่ทำการศึกษา ได้แก่ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 มีจุดรับแจ้งเหตุทุกทางแยกทางร่วมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.73 ป้ายเตือนในบริเวณที่อันตรายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 ป้ายกำหนดความเร็วมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.83 และลอนลูกฟูกถนนเพื่อเตือนหรือชะลอความเร็วมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 (ตารางที่ 6)

ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าการบริการความปลอดภัยในเรื่องการจราจร ได้แก่ การจัดลอนลูกฟูกถนนเพื่อชะลอความเร็ว และป้ายกำหนดความเร็ว นั้น ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนมีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ 43.3 และ 30.0 ตามลำดับ จึงควรพิจารณาปรับปรุงการให้บริการดังกล่าวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจเพิ่มขึ้น ซึ่งรวมถึงเรื่องของการจัดบริการจุดรับแจ้งเหตุทุกทางแยกทางร่วมด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจในการให้บริการด้านความปลอดภัย

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความพอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจมากที่สุด		
1 มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทาง	0 (0.0)	24 (13.3)	108 (60.0)	48 (26.7)	2.13	มาก
2 มีจุดรับแจ้งเหตุ ทุกทางแยกทางร่วม	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	0 (0.0)	1.73	มาก
3 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติร่มรื่น	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
4 ป้ายเตือนในบริเวณที่อันตราย	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	0 (0.0)	1.87	มาก

(n = 180)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ พอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจมาก ที่สุด		
5 ป้ายกำหนดความเร็ว	0 (0.0)	54 (30.0)	102 (56.7)	24 (13.3)	1.83	มาก
6 ลอนลูกฟูกถนน เพื่อเตือนหรือ ชะลอความเร็ว	0 (0.0)	78 (43.3)	102 (56.7)	0 (0.0)	1.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	0 (0.0)	38 (21.1)	118 (65.6)	24 (13.3)	1.92	มาก

(n = 180)

3. การบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านการบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย เรื่องที่ทำการศึกษา 4 เรื่อง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจมากที่สุด อยู่ 3 เรื่อง จาก 4 เรื่อง ที่ทำการศึกษา ได้แก่ การต้อนรับของเจ้าหน้าที่ และการยิ้มแย้มแจ่มใสของเจ้าหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 รองลงมาคือมัคคุเทศก์นำเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 และมีความพึงพอใจในระดับมากเรื่องการเดินทางชมเองโดยมีป้ายสื่อความหมายตามจุดที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 ดังแสดงในตารางที่ 7

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการบริการสื่อความหมาย และให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวของศูนย์ที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการเดินทางชมเองโดยมีป้ายสื่อความหมายตามจุดที่เหมาะสม ซึ่งนักท่องเที่ยวก็มีความพึงพอใจมากด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจ ในการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

การบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความพอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจมากที่สุด		
1 มัคคุเทศก์นำเที่ยว	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (56.7)	78 (43.3)	2.43	มากที่สุด
2 เที่ยวชมเองโดยมีป้ายสื่อความหมายตามจุดที่เหมาะสม	0 (0.0)	0 (0.0)	156 (86.7)	24 (13.3)	2.13	มาก
3 การต้อนรับของเจ้าหน้าที่	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	2.87	มากที่สุด
4 การยิ้มแย้ม แจ่มใส ของเจ้าหน้าที่	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	2.87	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	0 (0.0)	0 (0.0)	76.5 (42.5)	103.5 (57.5)	2.58	มากที่สุด

4. การประชาสัมพันธ์

สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ เรื่องป้ายบอกพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ได้แก่ ป้ายบอกไม้เถา ไม้ล้มลุก ไม้หอม (2.40) และป้ายบอกไม้ยืนต้น และไม้ดอกไม้ประดับ และป้ายบอกสมุนไพร (2.27) ส่วนการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบเอกสารนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก (2.00) เช่นเดียวกับการติดป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเรื่องไม้พิษผักสวนครัว และราคาคืนค่าผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่าย ตลอดจนกฎระเบียบห้ามเดินลัดสนาม (2.13) สำหรับการประชาสัมพันธ์ทางสื่อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย ทั้งสื่อโทรทัศน์ ป้าย cut-out (1.27) และสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ (1.30) ดังแสดงในตารางที่ 8

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจด้านการประชาสัมพันธ์ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ยกเว้นในส่วนของสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และป้าย Cut-out ที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย ทางศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จึงควรต้องปรับปรุงในการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละคะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจในการให้บริการ ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความพอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจมากที่สุด		
(n = 180)						
1. ประชาสัมพันธ์ทางสื่อ						
1.1 โทรทัศน์	24 (13.3)	108 (60.0)	24 (13.3)	24 (13.3)	1.27	น้อย
1.2 วิทยุ	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	0 (0.0)	1.30	น้อย
1.3 หนังสือพิมพ์	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	0 (0.0)	1.30	น้อย
1.4 ป้าย CUT-OUT	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	0 (0.0)	1.27	น้อย
2. เอกสารต่าง ๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	156 (86.7)	24 (13.3)	2.00	มาก
3. คัดป้ายบอกราคาของผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย	0 (0.0)	0 (0.0)	156 (86.7)	24 (13.3)	2.13	มาก
4. ป้ายบอกพันธุ์ไม้ ชนิดต่าง ๆ						
4.1 ไม้ยืนต้น	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
4.2 ไม้ดอก ไม้ประดับ	0 (0.0)	24 (13.3)	84 (46.7)	72 (40.0)	2.27	มากที่สุด
4.3 ไม้หอม	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
4.4 ไม้ล้มลุก	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60)	72 (40)	2.40	มากที่สุด
4.5 ไม้เลื้อย	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
4.6 พืชผักสวนครัว	0 (0.0)	24 (13.3)	108 (60.0)	48 (26.7)	2.13	มาก
5. ป้ายบอกเรือนไม้ ประเภทต่าง ๆ	0 (0.0)	30 (16.7)	96 (53.3)	54 (30.0)	2.13	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การประชาสัมพันธ์	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ พอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจมากที่สุด		
6. ป้ายบอกสมุนไพรร ชนิดต่าง ๆ	0 (0.0)	30 (16.7)	72 (40.0)	78 (43.3)	2.27	มากที่สุด
7. กฎ (ห้ามเดินลัดสนาม)	0 (0.0)	30 (16.7)	96 (53.3)	54 (30.0)	2.13	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.8 (2.7)	35.6 (19.8)	96.4 (53.8)	42.8 (23.8)	1.72	มาก

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด 4 เรื่อง ได้แก่ แปลงมะขาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 รองลงมา คือ การนั่งล้อเทียมเกวียนชมสถานที่ แปลงการรวบรวมพันธุ์ส้ม และเรือนเพาะเลี้ยงสัปปะรดโรค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 แปลงลำไย (2.47) เส้นทางชมแปลงสวนผักพื้นเมืองภาคเหนือ (2.43) และการได้ร่วมกิจกรรมสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (2.27) เรื่อง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.70 ถึง 2.17 โดยเฉพาะกิจกรรมในการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ผลิตขึ้นโดยชุมชน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 100 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 9

สรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมของศูนย์ฯ จึงไม่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงการให้บริการดังกล่าว และนักท่องเที่ยวร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในเรื่องการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ผลิตขึ้นโดยชุมชน เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ ยกเว้นการแสดงการละเล่นพื้นบ้านตบมะผาบ ที่มีนักท่องเที่ยวบางส่วนพอใจน้อย เนื่องจากการแสดงนี้จะเป็นการต่อสู้เพื่อป้องกันตัวของคนในสมัยก่อน แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับพอใจน้อย

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความพึงพอใจในการ
ให้บริการ ด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ

		ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ
กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ		ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจ	มากที่สุด	ความ พอใจ
					มากที่สุด		
1	นั่งล้อเทียมเกวียน เข้าชมรอบ ๆ ศูนย์วิจัยพืชสวน	0 (0.0)	0 (0.0)	78 (43.3)	102 (56.7)	2.57	มากที่สุด
2	ผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกแตกต่างจาก ที่อื่นๆ	0 (0.0)	30 (16.7)	72 (56.7)	78 (26.7)	2.10	มาก
3	จำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ผลิตขึ้น โดยชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	180 (100.0)	0 (0.0)	2.00	มาก
4	เส้นทางการชมแปลง						
	4.1 สวนผักพื้นเมืองทางภาคเหนือ	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (56.7)	78 (43.3)	2.43	มากที่สุด
	4.2 สวนไม้หอม	0 (0.0)	0 (0.0)	156 (86.7)	24 (13.3)	2.13	มาก
	4.3 สวนสมุนไพร	0 (0.0)	0 (0.0)	156 (86.7)	24 (13.3)	2.13	มาก
5	การสาธิตการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	0 (0.0)	24 (13.3)	102 (56.7)	54 (30.0)	2.17	มาก
6	ลานแสดงวัฒนธรรมวิถีชีวิต พื้นบ้าน	0 (0.0)	48 (26.7)	108 (60.0)	24 (13.3)	1.87	มาก
7.	การแสดงการละเล่นพื้นบ้าน						
	7.1 ดบมะผาบ	0 (0.0)	108 (60.0)	48 (26.7)	24 (13.3)	1.53	มาก
	7.2 คนตรี สะล้อ ซอ ซึง	0 (0.0)	54 (30.0)	126 (70.0)	0 (0.0)	1.70	มาก
	7.3 ฟ้อนแอ่น	0 (0.0)	54 (30.0)	102 (56.7)	24 (13.3)	1.83	มาก
	7.4 วิถีชีวิตคนเมือง	0 (0.0)	24 (13.3)	102 (56.7)	54 (30.0)	2.17	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n = 180)

กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ	ระดับความพึงพอใจ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ พอใจ
	ไม่พอใจ	พอใจน้อย	พอใจมาก	พอใจ มากที่สุด		
8. แปลงผลไม้ นานาชนิด						
8.1 มะม่วง	0 (0.0)	24 (13.3)	102 (56.7)	54 (30.0)	2.17	มาก
8.2 มะขาม	0 (0.0)	0 (0.0)	72 (40.0)	108 (60.0)	2.60	มากที่สุด
8.3 ลำไย	0 (0.0)	0 (0.0)	96 (53.3)	84 (46.7)	2.47	มากที่สุด
8.4 ส้มโอ	0 (0.0)	24 (13.3)	102 (56.7)	54 (30.0)	2.17	มาก
8.5 พุทราอำเภอลอง	0 (0.0)	54 (30.0)	72 (40.0)	54 (30.0)	2.00	มาก
9. แปลงรวบรวมพันธุ์ส้ม	0 (0.0)	0 (0.0)	78 (43.3)	102 (56.7)	2.57	มากที่สุด
10. เรือนเพาะเลี้ยงส้มปลอดโรค	0 (0.0)	0 (0.0)	78 (43.3)	102 (56.7)	2.57	มากที่สุด
11. การได้ร่วมกิจกรรมการสาธิตการ แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
12. การทดลองปฏิบัติในการเพาะปลูก เช่น การติดตาม การตอกิ่ง ทาบกิ่ง	0 (0.0)	54 (30.0)	72 (40.0)	54 (30.0)	2.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	0 (0.0)	23.7 (13.2)	101.7 (57.3)	54.6 (29.5)	2.16	มาก

ตอนที่ 4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ หมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับจากการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จำแนกตามรายด้านได้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ สำหรับแบบวัดความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้สร้างข้อความที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้านดังกล่าว โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้พิจารณาระดับความต้องการของตนเอง มีทั้งสิ้น 4 ระดับคือไม่ต้องการ ต้องการน้อย ต้องการมาก และต้องการมากที่สุด โดยกำหนดคะแนนคำตอบไม่ต้องการ เท่ากับ 0 คะแนน ต้องการน้อยเท่ากับ 1 คะแนน ต้องการมากเท่ากับ 2 คะแนน และต้องการมากที่สุดเท่ากับ 3 คะแนน ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ทั้ง 5 ด้าน มีดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ซึ่งจัดอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความต้องการมากที่สุด อยู่ 14 เรื่อง จาก 16 เรื่องที่ทำการศึกษา ได้แก่ โทรศัพท์สาธารณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 สถานที่จอดรถที่ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 ป้ายสื่อความหมาย ห้องน้ำ/ห้องสุขา น้ำดื่มบริการฟรี ร้านอาหาร และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 น้ำใช้บริการฟรี สถานที่กางเต็นท์พักผ่อน ร้านขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ร้านขายของที่ระลึก ห้องบรรยายสรุป ป้ายบอกทางที่ชัดเจนทุกทางแยก และห้องนิทรรศการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27

สรุปได้ว่าในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของศูนย์ นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการรักษามาตรฐานของการให้บริการนี้ไว้ตลอดไป ยกเว้นในส่วนของคุณภาพความต้องการในด้านบ้านพัก และยานพาหนะเยี่ยมชมสถานที่ นักท่องเที่ยวมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความต้องการ
ในการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ ต้องการ	
	ไม่ต้องการ	ต้องการ น้อย	ต้องการ มาก	ต้องการ มากที่สุด			
1	ป้ายบอกทางที่ชัดเจน ทุกทางแยก	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
2	ป้ายสื่อความหมาย	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
3	สถานที่จอดรถที่ปลอดภัย	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	2.73	มากที่สุด
4	บ้านพักค้างแรม	0 (0.0)	48 (26.7)	72 (40.0)	60 (33.3)	2.07	มาก
5	โทรศัพท์สาธารณะ	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (13.3)	156 (86.7)	2.87	มากที่สุด
6	ห้องน้ำ / ห้องสุขา	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
7	น้ำดื่มบริการฟรี	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
8	น้ำใช้บริการฟรี	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
9	ร้านอาหาร	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
10	สถานที่กางเต็นท์พักแรม	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
11	ร้านขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
12	ร้านขายของที่ระลึก	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
13	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	0 (0.0)	0 (0.0)	108 (60.0)	72 (40.0)	2.40	มากที่สุด
14	ห้องบรรยายสรุป	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

		ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ
สิ่งอำนวยความสะดวก		ไม่ต้องการ	ต้องการ น้อย	ต้องการ มาก	ต้องการ มากที่สุด		ความ ต้องการ
15	ห้องนิทรรศการ	0 (0.0)	0 (0.0)	132 (73.3)	48 (26.7)	2.27	มากที่สุด
16	ยานพาหนะนำชมสถานที่	0 (0.0)	24 (13.3)	108 (60.0)	48 (26.7)	2.13	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		0 (0.0)	4.5 (2.5)	107.2 (59.6)	68.3 (37.9)	2.36	มากที่สุด

2. ความปลอดภัย

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านความปลอดภัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านความปลอดภัย โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.21 ซึ่งจัดอยู่ในระดับต้องการมาก นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ ในด้านการบริการความปลอดภัย ได้แก่ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทาง ค่าเฉลี่ย 2.47 มีป้ายเตือนในบริเวณอันตราย และป้ายกำหนดความเร็วรถยนต์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 ส่วนที่เหลือได้แก่ การมีจุดรับแจ้งเหตุทุกทางแยกทางร่วม เส้นทางการศึกษาธรรมชาติริมรั้ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 และมีลอนลูกฟูกบนถนนลดความเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97 นักท่องเที่ยวมีความต้องการ ดังแสดงในตารางที่ 11

สรุปได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในด้านความปลอดภัย นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการของมนุษย์ที่บุคคลพยายามสนองต่อความต้องการของตนเพื่อความอยู่รอดและความสำเร็จของชีวิต จึงชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทาง รวมทั้งมีป้ายเตือนในบริเวณที่อันตราย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวในกลุ่มที่ศึกษาเส้นทางธรรมชาติด้วยตนเอง

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความต้องการ
ในการให้บริการ ด้านความปลอดภัย

(n = 180)

ความปลอดภัย	ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ ต้องการ
	ไม่ต้องการ น้อย	ต้องการ น้อย	ต้องการ มาก	ต้องการ มากที่สุด		
1 มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอด เส้นทาง	0 (0.0)	48 (26.7)	0 (0.0)	132 (73.3)	2.47	มากที่สุด
2 มีจุดรับแจ้งเหตุ ทุกทางแยก ทางร่วม	0 (0.0)	24 (13.3)	108 (60.0)	48 (26.7)	2.13	มาก
3 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติริมรั้ว	0 (0.0)	48 (26.7)	60 (33.3)	72 (40.0)	2.13	มาก
4 ป้ายเตือนในบริเวณที่อันตราย	0 (0.0)	24 (13.3)	84 (46.7)	72 (40.0)	2.27	มากที่สุด
5 ป้ายกำหนดความเร็ว	0 (0.0)	30 (16.7)	72 (40.0)	78 (43.3)	2.27	มากที่สุด
6 ลอนลูกฟูกถนน เพื่อเตือนหรือชะลอ ความเร็ว	0 (0.0)	30 (16.7)	126 (70.0)	24 (13.3)	1.97	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	0 (0.0)	34 (18.9)	75 (41.7)	71 (39.4)	2.21	มาก

3. การบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ซึ่งจัดอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความต้องการมากที่สุด อยู่ 3 เรื่อง จาก 4 เรื่องที่ทำการศึกษา ได้แก่ เที่ยวชมเองโดยมีป้ายสื่อความหมายตามจุดที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 การต้อนรับของเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 และการชี้แนะ แจ่มใสของเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ส่วนการมีบริการมัคคุเทศก์นั้น นักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.10 ดังแสดงในตารางที่ 12

สรุปได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมากถึงมากที่สุด ถึงแม้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่เข้าเที่ยวชมเองโดยที่ไม่ต้องมีมัคคุเทศก์นำทางก็ตาม เพราะเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจ ต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่เที่ยวชมเองต้องการให้มีป้ายสื่อความหมายตามจุดที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความต้องการในการให้บริการ ด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

		ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ
การบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว		ไม่ต้องการ	ต้องการน้อย	ต้องการมาก	ต้องการมากที่สุด		ความต้องการ
1	มัคคุเทศก์นำเที่ยว	0 (0.0)	54 (30.0)	54 (30.0)	72 (40.0)	2.10	มาก
2	เที่ยวชมเองโดยมีป้ายสื่อความหมายตามจุดที่เหมาะสม	0 (0.0)	0 (0.0)	84 (46.7)	96 (53.3)	2.53	มากที่สุด
3	การต้อนรับของเจ้าหน้าที่	0 (0.0)	54 (30.0)	0 (0.0)	126 (70.0)	2.40	มากที่สุด
4	การยิ้มแย้ม แจ่มใส ของเจ้าหน้าที่	0 (0.0)	54 (30.0)	0 (0.0)	126 (70.0)	2.40	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		0 (0.0)	40.5 (22.5)	34.5 (19.2)	105 (58.3)	2.36	มาก

4. การประชาสัมพันธ์

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการ ต่อการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 ซึ่งจัดอยู่ในระดับต้องการมากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความต้องการมากที่สุด อยู่ 12 เรื่อง จาก 15 เรื่องที่ทำการศึกษา โดยนักท่องเที่ยวต้องการสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ ป้ายบอกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ป้ายบอกสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 ส่วนที่เหลือมีนักท่องเที่ยวต้องการมากที่สุดในระดับมากที่สุดคือ ป้าย Cut-out กฎห้ามเดินลัดสนาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 สื่อประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ และหนังสือพิมพ์ และป้ายบอกพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 เอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23 ป้ายบอกพันธุ์ไม้ยืนต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13 ดังแสดงในตารางที่ 13

สรุปได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านการประชาสัมพันธ์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับมากที่สุด ฉะนั้นศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จึงควรมีการปรับปรุงในส่วนของการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความต้องการ ในการให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์	ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
	ไม่ต้องการ	ต้องการน้อย	ต้องการมาก	ต้องการมากที่สุด		
(n = 180)						
1. ประชาสัมพันธ์ทางสื่อ						
1.1 โทรทัศน์	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	2.73	มากที่สุด
1.2 วิทยุ	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (56.7)	78 (43.3)	2.43	มากที่สุด
1.3 หนังสือพิมพ์	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (56.7)	78 (43.3)	2.43	มากที่สุด
1.4 ป้าย CUT-OUT	0 (0.0)	0 (0.0)	96 (53.3)	84 (46.7)	2.47	มากที่สุด

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การประชาสัมพันธ์	ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับความ ต้องการ
	ไม่ต้องการ	ต้องการ น้อย	ต้องการ มาก	ต้องการ มากที่สุด		
2. เอกสารต่าง ๆ	0 (0.0)	30 (16.7)	78 (43.3)	72 (40.0)	2.23	มาก
3. ติดป้ายบอกราคาของผลิตภัณฑ์ที่ จำหน่าย	0 (0.0)	30 (16.7)	78 (43.3)	72 (40.0)	2.23	มาก
4. ป้ายบอกพันธุ์ไม้ ชนิดต่าง ๆ						
4.1 ไม้ยืนต้น	0 (0.0)	54 (30.0)	48 (26.7)	78 (43.3)	2.13	มาก
4.2 ไม้ดอก ไม้ประดับ	0 (0.0)	0 (0.0)	102 (56.7)	78 (43.3)	2.43	มากที่สุด
4.3 ไม้หอม	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
4.4 ไม้ล้มลุก	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
4.5 ไม้เลื้อย	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
4.6 พืชผักสวนครัว	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
5. ป้ายบอกเรือนไม้ ประเภทต่าง ๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	2.73	มากที่สุด
6. ป้ายบอกสมุนไพร ชนิดต่าง ๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (26.7)	132 (73.3)	2.73	มากที่สุด
7. กฎ (ห้ามเดินลัดสนาม)	0 (0.0)	24 (13.3)	48 (26.7)	108 (60.0)	2.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	0 (0.0)	15.6 (8.7)	74 (41.1)	90.4 (50.2)	2.41	มากที่สุด

5. กิจกรรมและการบริการอื่นๆ ภายในศูนย์

ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ในด้านกิจกรรมและการบริการอื่นๆ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการในระดับมากที่สุดต่อกิจกรรมและการบริการอื่นๆ ภายในศูนย์ ค่าเฉลี่ยโดยรวม 2.27 รวมทั้งสิ้น 12 รายการ โดยมีกิจกรรมและการบริการที่นักท่องเที่ยวทุกคนต้องการมากที่สุด คือ แปลงรวบรวมพันธุ์ส้ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.0 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากจังหวัดแพร่มีการปลูกส้มมาก เป็นที่สนใจของคนทั่วไป นอกจากนี้แปลงรวบรวมพันธุ์ส้มยังดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้อีกมากในช่วงออกดอกออกผลเพราะมีความสวยงามเป็นพิเศษ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุดในระดับรองลงมา คือ การได้ร่วมกิจกรรมการสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางเกษตร และการทดลองปฏิบัติในการเพาะปลูก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 ซึ่งอาจเป็นเพราะศูนย์ฯแห่งนี้มีชื่อเสียงในด้านดังกล่าวจึงทำให้นักท่องเที่ยวสนใจต่อกิจกรรมดังกล่าว เพราะได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน อีกทั้งสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้อีกด้วย เรือนเพาะเลี้ยงสัปปะรดโรคก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.70 สำหรับกิจกรรมอื่นๆ ที่ปัจจุบันศูนย์ฯ จัดให้บริการ ได้แก่ แปลงไม้ผล ก็ได้รับสนใจและนักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมากที่สุดหลายประเภท คือ มะขาม ลำไย และพุทราอำเภอลอง ซึ่งล้วนแต่เป็น ไม้ผลมีชื่อของภาคเหนือทั้งสิ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 ในขณะที่ การแสดงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น ตบมะผาบ ดนตรีสะล้อซอซึง และฟ้อนแอ่น ก็เป็นที่ต้องการในระดับมากที่สุดเช่นกัน แม้ความต้องการนั้นจะมีไม่มากเท่ากับกิจกรรมการเกษตร เช่น แปลงส้ม และกิจกรรมทดลองปฏิบัติในการเพาะปลูก หรือการแปรรูปผลผลิตการเกษตรก็ตาม

สำหรับรายการที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับมากมีอยู่ 9 รายการ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมนั่งล้อมเทียนเกวียน ค่าเฉลี่ย 2.10 จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 กิจกรรมแสดงผลิตภัณฑ์ที่แปลงหรือแตกต่างจากที่อื่นๆ 1.97 เส้นทางชมแปลงสวนผักภาคเหนือ สวนไม้หอม สวนสมุนไพร ค่าเฉลี่ย 1.87, 1.70 และ 1.70 ตามลำดับ ส่วนแปลงไม้ผลที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการระดับมาก คือ แปลงส้มโอและมะม่วง ค่าเฉลี่ย 2.13 และ 2.00 ตามลำดับ การแสดงที่นักท่องเที่ยวต้องการในระดับมาก คือวิถีชีวิตคนเมือง ค่าเฉลี่ย 2.10 ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละ คะแนนเฉลี่ยนักท่องเที่ยว จำแนกตามความต้องการ
ในการให้บริการด้านกิจกรรมและการบริการ อื่นๆ ภายในศูนย์ฯ

(n = 180)

กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ	ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ ต้องการ
	ไม่ ต้องการ	ต้องการ น้อย	ต้องการ มาก	ต้องการ มากที่สุด		
1 นั่งล่องเที่ยวแม่น้ำโขง เข้าชมรอบ ๆ ศูนย์วิจัยพืชสวน	30 (16.7)	0 (0.0)	72 (40.0)	78 (43.3)	2.10	มาก
2 ผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกแตกต่างจาก ที่อื่นๆ	30 (16.7)	0 (0.0)	96 (53.3)	54 (30.0)	1.97	มาก
3 จำหน่ายสินค้าที่ระลึกที่ผลิตขึ้น โดยชุมชน	0 (0.0)	54 (30.0)	72 (40.0)	54 (30.0)	2.00	มาก
4 เส้นทางชมแปลง						
4.1 สวนผักพื้นเมืองทางภาคเหนือ	0 (0.0)	78 (43.3)	48 (26.7)	54 (30.0)	1.87	มาก
4.2 สวนไม้หอม	0 (0.0)	78 (43.3)	78 (43.3)	24 (13.3)	1.70	มาก
4.3 สวนสมุนไพร	0 (0.0)	78 (43.3)	78 (43.3)	24 (13.3)	1.70	มาก
5 การสาธิตการแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	0 (0.0)	48 (26.7)	30 (16.7)	102 (56.7)	2.30	มากที่สุด
6 ลานแสดงวัฒนธรรมวิถีชีวิตพื้นบ้าน	0 (0.0)	24 (13.3)	84 (46.7)	72 (40.0)	2.27	มากที่สุด
7. การแสดงการละเล่นพื้นบ้าน						
7.1 ดบมะผาบ	0 (0.0)	24 (13.3)	24 (13.3)	132 (73.3)	2.60	มากที่สุด
7.2 คนตรี สะล้อ ซอ ซึง	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
7.3 ฟ้อนแอ่น	0 (0.0)	24 (13.3)	54 (30.0)	102 (56.7)	2.43	มากที่สุด
7.4 วิถีชีวิตคนเมือง	0 (0.0)	54 (30.0)	54 (30.0)	72 (40.0)	2.10	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(n = 180)

กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ	ระดับความต้องการ				ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ ต้องการ
	ไม่ ต้องการ	ต้องการ น้อย	ต้องการ มาก	ต้องการ มากที่สุด		
8. แปลงผลไม้มาขนาด						
8.1 มะม่วง	0 (0.0)	24 (13.3)	132 (73.3)	24 (13.3)	2.00	มาก
8.2 มะขาม	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
8.3 ลำไย	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
8.4 ส้มโอ	0 (0.0)	54 (30.0)	48 (26.7)	78 (43.3)	2.13	มาก
8.5 พุทธาอำเภอลอง	0 (0.0)	24 (13.3)	78 (43.3)	78 (43.3)	2.30	มากที่สุด
9. แปลงรวบรวมพันธุ์ส้ม	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	180 (100.0)	3.00	มากที่สุด
10. เรือนเพาะเลี้ยงส้มปลอดโรค	0 (0.0)	0 (0.0)	54 (30.0)	126 (70.0)	2.70	มากที่สุด
11. การได้ร่วมกิจกรรมการสาธิตการ แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	30 (16.7)	150 (83.3)	2.83	มากที่สุด
12. การทดลองปฏิบัติในการเพาะปลูก เช่น การติดตาม การตอกิ่ง ทาบกิ่ง	0 (0.0)	0 (0.0)	30 (16.7)	150 (83.3)	2.83	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	2.9 (1.6)	30.1 (16.8)	61.7 (33.6)	85.1 (47.3)	2.27	มากที่สุด

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการบริการทุกเรื่องที่ทำศูนย์ฯจัดให้ไว้ในปัจจุบันในระดับมากที่สุดถึง 4 ด้าน คือ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อความหมายและการให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมและการบริการอื่นๆ โดยนักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การสื่อความหมายและการให้ข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการบริการอื่นๆตามลำดับ ส่วนการบริการความปลอดภัยนักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก ดังนั้นจากผลการศึกษา

ดังกล่าว ทางศูนย์ฯจึงควรให้ความสำคัญกับการบริการทุกด้าน ไม่ควรละเลยการให้บริการใดๆ และควรรักษามาตรฐานการให้บริการรวมถึงปรับปรุงให้การบริการมีคุณภาพดียิ่งขึ้นไปอีก สร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการมากและมากที่สุด แม้ว่าผลการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 15 ได้ระบุว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดในเรื่องที่มีความต้องการในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว ยกเว้น การประชาสัมพันธ์ และการให้บริการกิจกรรมและการบริการอื่นๆ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 15

เมื่อเปรียบเทียบภาพรวมของค่าเฉลี่ยความต้องการกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ พบว่า นักท่องเที่ยว มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.17 และมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.32 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความต้องการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ระดับมากที่สุดด้วยเช่นกัน จึงสรุปได้ว่า ถึงแม้ว่าบุคคลจะมีความพึงพอใจแต่ก็ยังคงมีความต้องการอยู่นั่นเอง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ยังคงต้องรักษามาตรฐานในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวไว้ ให้ได้ทั้งคุณภาพและมาตรฐาน ส่วนการบริการในด้านอื่น ๆ เช่น การบริการด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก การบริการด้านการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด การบริการด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด การบริการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่าถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวจะมีระดับความพึงพอใจแค่ไหนก็ตาม ย่อมมีความต้องการอยู่เสมอ ซึ่งความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด และระดับความต้องการของแต่ละคนจะมีมากน้อยต่างกัน และมนุษย์จะแสวงหาความต้องการอยู่เสมอ

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความต้องการกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

การบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการและความพึงพอใจ	
	ความต้องการ	ความพึงพอใจ
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	2.36	2.50
	ระดับมากที่สุด	ระดับมากที่สุด
2. ความปลอดภัย	2.21	1.92
	ระดับมาก	ระดับมาก
3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล	2.36	2.58
	ระดับมากที่สุด	ระดับมากที่สุด
4. การประชาสัมพันธ์	2.41	1.72
	ระดับมากที่สุด	ระดับมาก
5. กิจกรรมและการบริการอื่นๆ	2.27	2.16
	ระดับมากที่สุด	ระดับมาก
รวม	2.32	2.17
	ระดับมากที่สุด	ระดับมาก

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความรู้-ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน อาจจะมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ และได้ทำการจำแนกตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ภูมิถิ่น ความรู้-ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ของ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

2. ตัวแปรตาม

ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 180 คน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษาตัวแปรดังกล่าวแล้วสามารถตั้งข้อสมมติฐานได้ทั้งหมด 7 ข้อคือ

สมมติฐานที่ 1 เพศของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 อาชีพของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษา ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ ต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 รายได้ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ภูมิลำเนา ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ความรู้-ความเข้าใจ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่ต่างกัน

สมมติฐานที่ 1 เพศ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 16

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศชาย มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.95 ขณะที่เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.42 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ 1.666 ค่า Sig. เท่ากับ 0.198 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น เพศ กับความต้องการมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จำแนกตามเพศ

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของ		ค่า t	Sig.
	นักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ			
	ชาย (n = 82)	หญิง (n = 98)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	37.95	37.42	1.666	0.198
2. ความปลอดภัย	13.19	13.26	5.033	0.026*
3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล	8.95	9.83	12.304	0.001**
4. การประชาสัมพันธ์	36.80	35.75	0.405	0.525
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์	48.58	47.02	1.090	0.298
<u>รวม</u>	145.48	143.30	0.637	0.525

Df = 178, $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

2. ความปลอดภัย

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศชายมีความต้องการด้านความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.19 ขณะที่เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.26 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ 5.033 ค่า Sig. เท่ากับ 0.026 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น เพศ กับความต้องการด้านความปลอดภัยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 16

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศชาย มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.95 ขณะที่เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.83 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ 12.304 * ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ** ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.01 ดังนั้น เพศ กับความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 16

4. การประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศชาย มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.80 ขณะที่เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.75 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ 0.405 ค่า Sig. เท่ากับ 0.525 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น เพศ กับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 16

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศชาย มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.58 ขณะที่เพศหญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.02 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test

ปรากฏว่ามี ค่า t เท่ากับ 1.090 ค่า Sig. เท่ากับ 0.298 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น เพศ กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 16

สรุปได้ว่า จากการศึกษาด้านความต้องการในการให้บริการการท่องเที่ยวในภาพรวมกับความแตกต่างระหว่างเพศชายและหญิง เพศชายมีความต้องการต่อการบริการมากกว่านักท่องเที่ยวเพศหญิง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 145.48 ขณะที่เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 143.30 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test พบว่ามี ค่า t เท่ากับ 0.637 ค่า Sig. เท่ากับ 0.525 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นเพศกับความต้องการ จึงความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย

สมมติฐานที่ 2 อายุ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล กาประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตาม อายุ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษา แสดงผลในตารางที่ 17

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่นๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.41 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F -test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.562 ค่า Sig. เท่ากับ 0.641 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อายุ กับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงผลในตารางที่ 17

2. ความปลอดภัย

จากการศึกษาความต้องการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี มีความต้องการด้านความปลอดภัยมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่นๆ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี , 36 – 50 ปี และมากกว่า 50 ปี มีความต้องการด้านความปลอดภัยโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.23 , 12.71 และ 13.68 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.013 ค่า Sig. เท่ากับ 0.388 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อายุ กับความต้องการด้านความปลอดภัย มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จำแนกตามอายุ

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของนักท่องเที่ยว				ค่า F	Sig.
	จำแนกตามอายุ (ปี)					
	16 -25 (n =67)	26 -35 (n =28)	36 -50 (n =56)	> 50 (n =29)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	37.9	37.28	37.08	38.41	0.562	0.641
2. ความปลอดภัย	13.23	13.78	12.71	13.68	1.013	0.388
3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล	9.04	10.32	9.51	9.31	1.234	0.299
4. การประชาสัมพันธ์	36.40	37.57	34.94	37.03	1.700	0.169
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์	48.05	49.03	46.46	48.17	0.499	0.683
รวม	144.73	148.00	140.07	146.62	0.806	0.492

Df= 179, $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

จากการศึกษาความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระหว่าง 26 – 35 ปี มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.32 และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการเรื่องการสื่อความหมายและการบริการข้อมูลน้อยที่สุด คือช่วงอายุระหว่าง 16 – 25 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.04 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.234 ค่า Sig. เท่ากับ 0.299 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อายุ กับความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 17

4. การประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระหว่าง 26 – 35 ปี มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.57 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.700 ค่า Sig. เท่ากับ 0.169 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อายุ กับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 17

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

จากการศึกษาความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระหว่าง 26 – 35 ปี มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 49.03 และเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุระดับอื่น ๆ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี , 36 – 50 ปี และมากกว่า 50 ปี มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.05 , 46.46 และ 48.17 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.806 ค่า Sig. เท่ากับ 0.492 ซึ่งมี

ค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อายุ กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 17

สรุปได้ว่า จากการศึกษาด้านความต้องการในการให้บริการการท่องเที่ยวในภาพรวมกับอายุ ของนักท่องเที่ยวอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 26 – 35 ปี มีความต้องการต่อการบริการมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 148.00 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุระดับอื่น โดยพบความต้องการมากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น ๆ ทุกด้าน ยกเว้นเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี มีความต้องการมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากช่วงอายุอื่น ๆ เป็นวัยที่ต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย และแบบธรรมชาติ ซึ่งจะแตกต่างกับผู้ที่มิช่วงอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป ที่ต้องการท่องเที่ยวแบบสะดวกสบาย จึงทำให้มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าช่วงอายุอื่น

แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test พบว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.806 ค่า Sig. เท่ากับ 0.429 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นอายุกับความต้องการ จึงความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 3 อาชีพ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล กาประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพต่อการให้บริการ ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาแสดงในตารางที่ 18

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

ผลจากการศึกษาความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา / ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มากกว่าอาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.23 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.526 ค่า Sig. เท่ากับ 0.197 ซึ่งมีค่า

มากกว่า 0.05 ดังนั้น อาชีพ กับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 18

2. ความปลอดภัย

ผลจากการศึกษาความต้องการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวจำแนกตาม อาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา / ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีความต้องการด้านความปลอดภัยมากกว่าอาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.92 โดยนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย รับจ้างทั่วไป / ลูกจ้าง และอื่น ๆ มีความต้องการด้านความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.72 , 12.87 , 13.23 และ 13.62 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.933 ค่า Sig. เท่ากับ 0.413 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อาชีพ กับความต้องการด้านความปลอดภัยมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จำแนกตามอาชีพ

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของนักท่องเที่ยว					ค่า F	Sig.
	จำแนกตามอาชีพ						
	นักเรียน (n =38)	ข้าราชการ (n =40)	ธุรกิจ (n =47)	รับจ้าง (n =26)	อื่น ๆ (n =29)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	39.23	36.70	36.95	37.57	38.17	1.526	0.197
2. ความปลอดภัย	13.92	12.72	12.87	13.23	13.62	0.933	0.413
3. การบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูล	9.52	9.47	9.42	9.65	9.06	0.151	0.962
4. การประชาสัมพันธ์	37.44	35.02	34.85	37.03	37.82	2.341	0.057
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ	50.07	46.40	44.89	50.46	48.65	2.266	0.064
รวม	150.21	140.32	139.0	147.96	147.34	1.907	0.111

Df= 179, $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

ผลจากการศึกษาความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้าง มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมากกว่าอาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.65 และเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่น คือ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย รับจ้างทั่วไป / ลูกจ้าง และอื่น ๆ มีความต้องการการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.52 , 9.47 , 9.42 และ 9.06 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.151 ค่า Sig. เท่ากับ 0.962 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อาชีพ กับความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 18

4. การประชาสัมพันธ์

ผลจากการศึกษาความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพประเภทอื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณอายุราชการ/เกษตรกรรม มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.82 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 2.341 ค่า Sig. เท่ากับ 0.057 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อาชีพ กับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 18

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

ผลจากการศึกษาความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้าง มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มากกว่า ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.07 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 2.266 ค่า Sig. เท่ากับ 0.064 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อาชีพ กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 18

สรุปได้ว่า จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในภาพรวมด้านการบริการ จำแนกตามอาชีพพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษา / ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีความต้องการด้านการบริการการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอาชีพ ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และรับจ้าง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 150.21 แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างมีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูล และกิจกรรมการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มากกว่าอาชีพอื่น ๆ ส่วนผู้ที่มีอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ/เกษียณอายุราชการ/เกษตรกร จะมีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มากที่สุด และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.907 ค่า Sig. เท่ากับ 0.111 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น อาชีพ กับความต้องการมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษา ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการจำแนกตาม ระดับการศึกษาต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 19

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

ผลจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับต่าง ๆ มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.32 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาอื่น คือนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษา, ระดับปริญญาตรี, และระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.96, 37.96, 37.10 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.317 ค่า Sig. เท่ากับ 0.266 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 19

2. ความปลอดภัย

ผลจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับต่าง ๆ มีความต้องการด้านความปลอดภัยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.92 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาอื่น คือ นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษา, ระดับปริญญาตรี, และระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการด้านความปลอดภัยต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.03 , 13.81 , 12.58 และ 13.02 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.353 ค่า Sig. เท่ากับ 0.252 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการความปลอดภัยมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของนักท่องเที่ยว					ค่า F	Sig.
	จำแนกตามระดับการศึกษา						
	กำลังศึกษา (n =38)	ประถม (n =26)	มัธยม (n =32)	ป.ตรี (n =50)	> ป.ตรี (n =34)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	39.23	36.96	37.96	37.10	37.00	1.317	0.266
2. ความปลอดภัย	13.92	13.03	13.81	12.58	13.02	1.353	0.252
3. การบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูล	9.52	9.30	9.68	8.64	10.35	1.789	1.133
4. การประชาสัมพันธ์	37.44	36.26	37.93	35.82	33.85	2.809	0.027
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ	50.07	46.42	50.06	47.38	44.44	2.062	0.088
รวม	150.21	142.46	149.5	141.52	138.67	1.848	0.122

Df= 179, $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

ผลจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษา สูงกว่าระดับปริญญาตรีมีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.35 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาอื่น ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่กำลังศึกษา นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษา, ระดับปริญญาตรี, และระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.52 , 9.30 , 9.68 และ 8.64 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.789 ค่า Sig. เท่ากับ 1.133 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 19

4. การประชาสัมพันธ์

ผลจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.93 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาอื่น ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่กำลังศึกษา และศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา, ระดับปริญญาตรี, และระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.44 , 35.82 และ 33.85 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 2.809 ค่า Sig. เท่ากับ 0.027 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 19

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

ผลจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวกำลังศึกษาอยู่ มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มากกว่ากลุ่มอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.07 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาอื่น คือนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษา, ระดับปริญญาตรี, และระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.42, 50.06, 47.38 และ 44.44 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามีค่า F เท่ากับ 2.062 ค่า Sig. เท่ากับ 0.088 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 19

สรุปได้ว่าจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่กำลังศึกษาอยู่ มีความต้องการมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 150.21 และเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาอื่น คือนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการต่อการบริการ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 142.46, 149.46, 141.52 และ 138.67 ตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความต้องการการบริการสื่อความหมาย และการให้ข้อมูลสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังมีการศึกษาสูงขึ้น ยังมีความสนใจหรือความต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ยังศึกษาอยู่นั้น มีความต้องการในหลายด้าน ๆ สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และกิจกรรมการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้กำลังศึกษานั้น อาจกำลังศึกษาตั้งแต่ระดับประถม มัธยม หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จึงเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายทางระดับการศึกษา ทำให้เป็นกลุ่มที่มีความต้องการสูงสุดในหลาย ๆ ด้าน

สมมติฐานที่ 5 รายได้ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ กิจกรรม และการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการจำแนกตาม รายได้ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 20

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

จากการผลการศึกษาความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้ พบว่านักท่องเที่ยวที่ไม่มีรายได้ มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงอื่น ๆ คือ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงไม่เกิน 5,000 บาท , 5,001 – 10,000 บาท , 10,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.94 , 37.68 , 36.40 , 37.82 และ 37.71 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.461 ค่า Sig. เท่ากับ 0.805 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 20

2. ความปลอดภัย

จากการผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความปลอดภัย จำแนกตามรายได้ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความต้องการด้านความปลอดภัยสูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.48 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงอื่น ๆ คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรายได้ และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วง 5,001 – 10,000 บาท , 10,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 25,000 บาท มีความต้องการด้านความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.47 , 12.84 , 12.81 , 13.39 และ 13.30 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.259 ค่า Sig. เท่ากับ 0.935 ซึ่งมีค่ามากกว่า

0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านความปลอดภัย มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จำแนกตามรายได้

(n = 180)

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของนักท่องเที่ยว						ค่า F	Sig.
	จำแนกตามรายได้							
	ไม่มีรายได้ (n=17)	< 5,000 (n=39)	5,001-10,000 (n=25)	10,001-20,000 (n=49)	20,001-25,000 (n=23)	> 25,000 (n=27)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	38.64	37.94	37.68	36.40	37.82	37.71	0.461	0.805
2. ความปลอดภัย	13.47	13.48	12.84	12.81	13.39	13.30	0.259	0.935
3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล	9.47	9.41	8.92	9.44	10.47	9.20	0.761	0.579
4. การประชาสัมพันธ์	35.88	36.92	35.76	36.25	34.78	36.71	0.523	0.758
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ฯ	47.52	47.64	47.12	48.77	45.65	48.59	0.346	0.884
<u>รวม</u>	145.00	145.41	142.32	143.70	142.13	145.53	0.130	0.985

Df= 179 , $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

จากการผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลจำแนกตามรายได้ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล สูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.47 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงอื่น ๆ คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรายได้ และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงไม่เกิน 5,000 บาท , 5,001 – 10,000 บาท , 10,001 – 20,000 บาท มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.47 , 9.41 , 8.92 , 9.44 และ 9.20 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.761 ค่า Sig. เท่ากับ 0.579 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับ

การศึกษา กับความต้องการด้านการบริการเพื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 20

4. การประชาสัมพันธ์

จากการผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์จำแนกตามรายได้ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ สูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.92 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงอื่น ๆ คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรายได้ และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท , 10,001 – 20,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.88 , 35.76 , 36.35 , 34.78 และ 36.71 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.523 ค่า Sig. เท่ากับ 0.758 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 20

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

จากการผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์จำแนกตามรายได้ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท / เดือน มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์สูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.77 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงอื่น ๆ คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่มีรายได้ และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท , 5,001 – 10,000 บาท , 20,001 – 25,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาทต่อเดือน มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.52 , 47.64 , 47.12 45.65 และ 48.59 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 0.346 ค่า Sig. เท่ากับ 0.884 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นระดับการศึกษา กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 20

สรุปได้ว่าจากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ จำแนกตามรายได้ พบว่า พบว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 25,000 บาท / เดือน มี

ความต้องการต่อการให้บริการภายในศูนย์สูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 145.53 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ในช่วงอื่น ๆ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามีค่า F เท่ากับ 0.130 ค่า Sig. เท่ากับ 0.985 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นรายได้กับความต้องการมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 6 ภูมิฐานะ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ กิจกรรม และการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการจำแนกตาม ภูมิฐานะ ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 21

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตามภูมิฐานะ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิฐานะอยู่เขตต่างจังหวัด มีความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่านักท่องเที่ยวจากจังหวัดแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.74 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีภูมิฐานะอยู่ในจังหวัดแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.64 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ -0.104 และค่า Sig. เท่ากับ 0.898 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นภูมิฐานะ กับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 21

2. ความปลอดภัย

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความปลอดภัย จำแนกตามภูมิฐานะ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิฐานะอยู่เขตต่างจังหวัด มีความต้องการด้านความปลอดภัย สูงกว่านักท่องเที่ยวจากจังหวัดแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.41 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ -0.399 และค่า Sig. เท่ากับ 0.917 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05

ดังนั้นภูมิลำเนา กับความต้องการด้านความปลอดภัย มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ จำแนกตามภูมิลำเนา

(n = 180)

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของ นักท่องเที่ยว จำแนกตาม ภูมิลำเนา		ค่า t	Sig.
	แพร่	อื่น ๆ		
	(n=141)	(n=39)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	37.64	37.74	-0.104	0.898
2. ความปลอดภัย	13.18	13.41	-0.399	0.917
3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล	9.34	9.74	-0.730	0.691
4. การประชาสัมพันธ์	36.23	36.23	0.003	0.466
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์	47.77	47.58	0.101	0.997
<u>รวม</u>	144.18	144.71	-0.129	0.919

Df= 178, $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่เขตต่างจังหวัด มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลสูงกว่านักท่องเที่ยวจากจังหวัดแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.74 ซึ่งสูงกว่านักท่องเที่ยวจากจังหวัดแพร่ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.34 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ -0.730 และค่า Sig. เท่ากับ 0.691 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นภูมิลำเนา กับความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 21

4. การประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์จำแนกตามภูมิภาค พบว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่เขตต่างจังหวัดและนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแพร่ มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์เท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.23 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ -0.003 และค่า Sig. เท่ากับ 0.466 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นภูมิลำเนากับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 21

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์จำแนกตามภูมิภาค พบว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่เขตต่างจังหวัด มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์น้อยกว่านักท่องเที่ยวจากจังหวัดแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 47.58 และ 47.44 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ 0.101 และค่า Sig. เท่ากับ 0.997 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นภูมิลำเนา กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 21

สรุปได้ว่า จากผลการศึกษาความต้องการจำแนกตาม ภูมิภาค พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตต่างจังหวัด มีความต้องการต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 144.71 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 144.18 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test ปรากฏว่ามีค่า t เท่ากับ -0.129 ค่า Sig. เท่ากับ 0.919 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้น ภูมิลำเนา กับความต้องการมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า เป็นไปทำนองเดียวกันเกือบทุกด้าน ยกเว้นกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ที่นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแพร่ต้องการมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดแพร่ มีเวลาในการท่องเที่ยว และทำกิจกรรมมากกว่า และไม่เสียเวลาในการเดินทางกลับมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด

สมมติฐานที่ 7 ความรู้ - ความเข้าใจ ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ของนักท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์ ที่ต่างกัน

ผลการศึกษาความต้องการจำแนกตาม ความรู้ - ความเข้าใจของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ ทั้ง 5 ด้าน ที่ทำการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 22

1. สิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง มีความต้องการต่อสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.14 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อยและความรู้ ความเข้าใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.14 และ 37.55 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 1.283 ค่า Sig. เท่ากับ 0.280 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความรู้ - ความเข้าใจ กับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 22

2. ความปลอดภัย

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความด้านปลอดภัย จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง มีความต้องการด้านความด้านปลอดภัย มากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.67 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อยและความรู้ ความเข้าใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.23 และ 13.29 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 5.378 ค่า Sig. เท่ากับ 0.005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความรู้ - ความเข้าใจ กับความต้องการความด้านปลอดภัย มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จำแนกตาม ความรู้-ความเข้าใจ

ความต้องการ	ค่าเฉลี่ยความต้องการของนักท่องเที่ยว			ค่า F	Sig.
	จำแนกตามความรู้				
	รู้น้อย (n=10)	รู้ปานกลาง (n=64)	รู้มาก (n=106)		
1. สิ่งอำนวยความสะดวก	36.14	38.14	37.55	1.283	0.280
2. ความปลอดภัย	11.23	13.67	13.29	5.378	0.005**
3. การบริการสื่อความหมายและ การให้ข้อมูล	7.28	9.98	9.40	7.355	0.001**
4. การประชาสัมพันธ์	33.66	37.28	35.75	3.962	0.021*
5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์	43.57	50.48	45.75	6.937	0.001**
รวม	131.90	149.56	141.77	6.141	0.003**

Df= 179, $P \leq 0.05$ * , $P \leq 0.01$ **

3. การบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลจำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง มีความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.98 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อยและความรู้ความเข้าใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.28 และ 9.40 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 7.355 ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความรู้ - ความเข้าใจ กับความต้องการด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 22

4. การประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง มีความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ มากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.28 เมื่อเปรียบเทียบกับ นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อยและความรู้ ความเข้าใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.66 และ 35.75 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 3.962 ค่า Sig. เท่ากับ 0.021 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความรู้ - ความเข้าใจ กับความต้องการด้านการประชาสัมพันธ์ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 22

5. กิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์

จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์จำแนกตามความรู้ ความเข้าใจ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง มีความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มากกว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.48 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อยและความรู้ ความเข้าใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.57 และ 45.75 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 6.937 ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความรู้ - ความเข้าใจ กับความต้องการด้านกิจกรรมและการบริการอื่น ๆ ภายในศูนย์มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 22

สรุปได้ว่า จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวในภาพรวม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ จำแนกตาม ความรู้ - ความเข้าใจ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับความรู้ - ความเข้าใจเรื่องการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในระดับปานกลาง จะมีความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 149.56 และเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อยและความรู้ความเข้าใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 131.90 และ 141.77 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test ปรากฏว่ามี ค่า F เท่ากับ 6.141 ค่า Sig. เท่ากับ 0.003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้น ความรู้

- ความเข้าใจ กับความต้องการมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและระดับความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ดังแสดงผลสรุปในตารางที่ 23 พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และภูมิลำเนาไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการด้านการบริการท่องเที่ยว ในภาพรวมของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ แต่ระดับความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวมีผลต่อความแตกต่างกันของความต้องการการบริการท่องเที่ยวในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ <0.05

แต่เมื่อพิจารณาความต้องการต่อการบริการเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 24 พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวมีผลต่อความต้องการการบริการท่องเที่ยวที่ความแตกต่างกันในทุกด้านตั้งแต่ ความปลอดภัย การสื่อความหมายและการให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนกิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ ยกเว้นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการให้บริการท่องเที่ยวเป็นรายด้าน ผลการศึกษาพบว่าเพศชายและหญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องความต้องการสื่อความหมายและข้อมูลข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.05 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การวางแผนด้านการบริการท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ นั้น ควรต้องให้ความสำคัญกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอย่างยิ่ง โดยมีแนวโน้มว่านักท่องเที่ยวที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยจะมีความต้องการบริการด้านต่างๆ น้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ และให้ความสำคัญเรื่องเพศในการวางแผนการบริการท่องเที่ยวด้านสื่อความหมายและการให้ข้อมูล

ตารางที่ 23 สรุปผลการทดลองสมมติฐาน ความแตกต่างระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความต้องการต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

ตัวแปร	ค่า t/ค่า F	Sig.	การทดสอบสมมติฐาน
เพศ	0.637	0.525	ไม่สอดคล้อง
อายุ	0.806	0.492	ไม่สอดคล้อง
อาชีพ	1.907	0.111	ไม่สอดคล้อง
ระดับการศึกษา	1.848	0.122	ไม่สอดคล้อง
รายได้	0.130	0.985	ไม่สอดคล้อง
ภูมิลำเนา	-0.129	0.919	ไม่สอดคล้อง
ความรู้-ความเข้าใจ	6.141	0.003**	สอดคล้อง

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 24 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมและ
ความรู้ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและ
การบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

(n = 180)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม	ความต้องการด้านบริการของนักท่องเที่ยว					
	สิ่งอำนวยความสะดวก	ความปลอดภัย	การสื่อสารและข้อมูล	ประชาสัมพันธ์	กิจกรรมและบริการอื่นๆ	การบริการในภาพรวม
เพศ						
ค่า t/ ค่าF	1.666	5.033	12.304	0.405	1.090	0.637
ค่า Sig.	0.198	0.026	0.001**	0.525	0.298	0.525
อายุ						
ค่า t/ ค่าF	0.562	1.013	1.234	1.700	0.499	0.806
ค่า Sig.	0.641	0.388	0.299	0.169	0.683	0.492
อาชีพ						
ค่า t/ ค่าF	1.526	0.933	0.151	2.341	2.266	1.907
ค่า Sig.	0.197	0.413	0.962	0.057	0.064	0.111
ระดับการศึกษา						
ค่า t/ ค่าF	1.317	1.353	1.789	2.809	2.062	1.848
ค่า Sig.	0.266	0.252	1.133	0.027	0.088	0.122
รายได้						
ค่า t/ ค่าF	0.461	0.259	0.761	0.523	0.346	0.130
ค่า Sig.	0.259	0.935	0.579	0.758	0.884	0.985
ภูมิลำเนา						
ค่า t/ ค่าF	-0.104	-0.399	-0.730	0.003	0.101	-0.129
ค่า Sig.	0.898	0.917	0.691	0.466	0.997	0.919
ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร						
ค่า t/ ค่าF	1.283	5.378	7.355	3.962	6.937	6.141
ค่า Sig.	0.280	0.005**	0.001**	0.021*	0.001**	0.003**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและใช้บริการภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

จากการวิจัย นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ที่เป็นตัวอย่างทั้ง 180 คนพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มากกว่า เพศชาย มีอายุมากที่สุด 69 ปี และน้อยที่สุด 17 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 34 ปี ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 16 – 25 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ในช่วง 25,001 บาทขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดแพร่ เป็นการเข้ามาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ มากกว่า 1 ครั้ง มาท่องเที่ยวแบบกลุ่มตั้งแต่ 2 - 5 คน มาเที่ยวชมเป็นครอบครัว ไม่พักค้างคืน เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการศึกษาถึง ความรู้ความเข้าใจ ของผู้ที่เข้ามาเที่ยวภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 58.9 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.1 และมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 0.0 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.8 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่การกระจายรายได้ให้กับชาวบ้าน มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 90.6 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องนักท่องเที่ยว ท่านที่มีส่วนร่วมในการดี – ชมถือว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น สำหรับสิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ซึ่งมีผู้ตอบถูกเพียง ร้อยละ 12.8 คือเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมุ่งเน้นความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในศูนย์พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2 ประเด็นคือ ด้านสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คะแนนเฉลี่ย 2.58 และ 2.50 ตามลำดับ ส่วนเรื่อง กิจกรรมและการบริการอื่นๆ ความปลอดภัย และการประชาสัมพันธ์ มีความพึงพอใจในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.16, 1.92 และ 1.72 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

สำหรับการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านประชาสัมพันธ์ คะแนนเฉลี่ย 2.41 รองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการสื่อความหมาย คะแนนเฉลี่ย 2.36 และด้านกิจกรรมและการบริการอื่นๆ คะแนนเฉลี่ย 2.27 ส่วนเรื่องความปลอดภัย คะแนนเฉลี่ย 2.21 นักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในประเด็นต่างๆ แล้วพบว่า เรื่องการประชาสัมพันธ์ และการบริการกิจกรรมท่องเที่ยวของศูนย์ฯ นั้น นักท่องเที่ยวมีความต้องการในระดับมากที่สุด แต่ยังมีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งผู้จัดการศูนย์ฯ ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงการบริการเรื่องดังกล่าวเป็นลำดับแรกๆ

ตอนที่ 5 ความแตกต่างระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ความเข้าใจ และ
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว กับความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการ
ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างกันมีผลต่อความ

ต้องการที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวในด้านการบริการการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึง ความพึงพอใจ และความต้องการ ของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ อันเป็นประโยชน์ คือสามารถนำข้อมูล ความพึงพอใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจของ ผู้บริหาร เพื่อการวางแผนนโยบาย และวางแผนทางการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับ การให้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่สนองต่อความพึงพอใจและความต้องการ ของนักท่องเที่ยว ที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย ในด้านสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางด้านสื่อโทรทัศน์ เพิ่มเติมเพื่อเป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย อย่างทั่วถึงและเป็นวิธีที่เป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง รวดเร็วที่สุด และเห็นสภาพปัจจุบันได้ชัดเจนที่สุด

2. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย ในด้านสื่อประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางด้านสื่อวิทยุ เพิ่มเติมเพื่อเป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความนิยมในการฟังวิทยุ และยังเป็นการเจาะกลุ่มเป้าหมายในระดับท้องถิ่น ชุมชนที่การสื่อสารวิธีอื่นเข้าไปไม่ถึง

3. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย ในด้านสื่อประชาสัมพันธ์ทางหนังสือพิมพ์

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางด้านสื่อหนังสือพิมพ์ เพิ่มเติมเพื่อเป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความนิยมในการอ่านหนังสือพิมพ์ เพื่อเป็นการกระจายสื่อที่ให้กลุ่มเป้าหมาย ในชุมชนต่างๆที่รองรับสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รับรู้สภาพในปัจจุบันอย่างชัดเจน

4. นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจน้อยในด้านสื่อประชาสัมพันธ์ทางป้าย CUT-OUT

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทางด้านสื่อป้าย CUT-OUT เพิ่มเติมเพื่อเป็นการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ที่มีการสัญจร ไป – มา ในเส้นทางการเดินทาง ต่างๆ เพื่อเป็นการนำเสนอพื้นที่อีกทางหนึ่ง

5. นักท่องเที่ยวมีภูมิหลังที่หลากหลาย จึงทำให้ความต้องการด้านบริการการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ ควรมีการลงทะเบียน หรือแจ้งความประสงค์ของเข้าชม ที่ศูนย์อำนวยความสะดวกก่อนที่จะเข้าชม เพื่อทางศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ จะได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยบริการให้ความรู้ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่นักท่องเที่ยว เพราะเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางส่วนเมื่อเข้ามาภายในศูนย์แล้ว ก็จะเดินทาง เข้ามาเที่ยวชมกันเอง ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบเรียนรู้กันเอง หรืออาจได้รับความรู้อย่างไม่ถูกต้องไม่ครบถ้วน และยังมีอีกเพียงบางส่วนที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทาง จุดรับแจ้งเหตุทุกทางแยก ทางร่วมป้ายเตือนในบริเวณที่อันตราย ป้ายกำหนดความเร็ว และลอนลูกฟูกถนน เพื่อเตือนหรือชะลอความเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางส่วนที่เข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ เป็นผู้เข้ามาแล้วชมกิจกรรมภายในศูนย์ฯ เองโดยที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ศูนย์คอยแนะนำ จึงทำให้นักท่องเที่ยว มีความพอใจต่อด้านความปลอดภัยน้อย ดังนั้นทางศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ควรรหาแนวทางเพื่อรองรับกับปัญหาต่างๆเหล่านี้ เช่น จัดเจ้าหน้าที่คอยดูแลในจุดที่มีความอ่อนแอต่อการเกิดอุบัติเหตุ ต่างๆ , จัดป้ายสื่อความหมายด้านการจราจรให้เป็นระบบและชัดเจน, ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่และเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

6. นักท่องเที่ยวทุกคนมีความต้องการมากที่สุดในการชมแปลงรวบรวมพันธุ์ส้ม และการได้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองปฏิบัติด้านการเพาะปลูก เช่น ตัดตา ต่อกิ่ง เป็นต้น และกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์จึงควรพิจารณากิจกรรมดังกล่าวให้เป็นกิจกรรมโดดเด่นของศูนย์ (highlight activities) และปรับปรุงการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าวให้มีคุณภาพดียิ่งๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในเรื่องการบริการการท่องเที่ยว ณ ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์ อย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ในการพัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยว เพื่อรักษาคุณภาพและพัฒนาให้สู่มาตรฐาน จึงควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้มาเยือน และความต้องการ เนื่องจากความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด และในด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกหากมีสิ่งใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีความแปลกใหม่ และไม่ซ้ำซาก

2. ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ถือได้ว่าเป็นการเอื้อต่อความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นสิ่งปลูกสร้าง ที่ถูกปรับปรุง หรือสร้างขึ้นใหม่ เพื่อรองรับ นักท่องเที่ยว ให้เป็นไปด้วยความสะดวกสบาย และปลอดภัย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรศึกษา ถึงขีดความสามารถของศูนย์วิจัยพืชสวนด้วยว่า เมื่อพัฒนาแล้วสามารถรองรับได้มากน้อยแค่ไหน

3. ศึกษาผลกระทบจากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมแปลงเกษตร และกิจกรรม การเกษตรต่าง ๆ ในศูนย์ โดยเฉพาะต่อวัตถุประสงค์หลักของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร์

เนื่องจากการปรับภูมิทัศน์และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว เป็นการปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมโครงสร้างทางกายภาพและชีวภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ คุณสมบัติทางกายภาพและสังคมพืช

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538 – 2539. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, กรุงเทพฯ.
- _____. 2545. กองสถิติและวิจัย.สถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ. กรุงเทพฯ.
- กรมวิชาการเกษตร. 2543. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2541. Eco-Tour JEC NEWS. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- กนกพร รัตนสุธีรกุล. 2541. ความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลต่อการดำเนินการบำบัดน้ำเสียของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กันยา สุวรรณแสง. 2544. จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 2) สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น, กรุงเทพฯ.
- ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์. 2546. คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนากร วิชัยกุล. 2545. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นำชัย ทนุผล. 2529. การมีส่วนร่วมของประชาชน. คณะธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่.

นิกร เกลี่งไพบูลย์. 2544. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
พุด แคว้นจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิออน ศรีสมยง. 2544. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในชนบทและทรัพยากรการท่องเที่ยว
เชิงเกษตร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาราช, กรุงเทพฯ.

แน่นน้อย พงศ์สามารถ. 2519. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

บุญเลิศ เปเร้ว. 2543. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยว
ในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. คณะมนุษยศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2538. การสร้างแบบวัดทัศนคติ. โรงพิมพ์คุรุสภา, กรุงเทพฯ.

ป้องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง. 2544. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวชมบ้านควายไทย.
การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาโทบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มัลลิกา เกื้อปัญญา. 2542. ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการ
สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุวัฒน์ วุฒิมณี. 2534. การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอก
บล็อก, กรุงเทพฯ.

คำพอง ศรีทับทิม. 2533. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกาย
ภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วิมลสิทธิ์ หารยางกูร. 2526. พฤติกรรมมนุษย์กับการจัดการสภาพแวดล้อม. สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ศิริ ศิริวัลย์. 2532. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท
ต่อสวนนกชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่. 2543ก. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร. คู่มือท่องเที่ยวศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่.
- ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่. 2543ข. เอกสารทางวิชาการศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่. ฝ่ายวิชาการศูนย์วิจัย
พืชสวนแพร่.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการ
พัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
กรุงเทพฯ.
- เสาวนิตย์ ตั้งตระกูล. 2533. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
บริเวณชายหาดหัวหิน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2543. รายงานฉบับสมบูรณ์.
การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
(Agrotourism). กรุงเทพฯ.
- World Tourism Organization. 1995. **Guide for local authorities on development Sustainable
tourism** . A tourism and Environment Publication. World Tourism Organization.
- Yamane, T. 1973. **Statistic : An Introduction Analysis**. International ed., Tokyo.

ภาคผนวก

4. อาชีพหลัก

- นักเรียน / นักศึกษา
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ เจ้าพนักงานของรัฐ
- ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย
- รับจ้างทั่วไป / ลูกจ้าง
- แม่บ้าน / ไม่ได้ประกอบอาชีพ / เกษียณอายุราชการ
- เกษตรกรรม
- อื่น ๆ ระบุ

อาชีพรอง / เสริม

- เกษตรกรรม
- ธุรกิจส่วนตัว
- รับจ้างทั่วไป
- ค้าขาย
- อื่น ๆ ระบุ

5. รายได้รวมทั้งรายได้จากอาชีพหลักและอาชีพรอง / เสริม (บาท/เดือน)

1. ไม่มีรายได้ / ไม่ได้ประกอบอาชีพ / นักเรียน , นักศึกษา
2. 5,000 บาท หรือต่ำกว่า
3. 5,001 - 10,000
4. 10,001 - 20,000
5. 20,001 -25,000
6. 25,001-30,000
7. 30,001-35,000
8. 35,000 และมากกว่า

6. ภูมิลำเนาของท่านในปัจจุบัน

1. ในจังหวัดแพร่
2. ภาคเหนือ (ยกเว้นจังหวัดแพร่)
3. ภาคกลาง
4. ภาคตะวันออก
5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
6. ภาคใต้
7. กรุงเทพฯ ฯ

7. ท่านมาที่ชมรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ ในครั้งนี้ เป็นครั้งที่เท่าไร

1. ครั้งแรก 2. มากกว่า 1 ครั้ง ระบุ.....ครั้ง

8. ท่านได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่จากแหล่งไหนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. โทรทัศน์ 2. สื่อสิ่งพิมพ์
3. เอกสารเผยแพร่ 4. เพื่อน /ญาติพี่น้อง
5. อื่น ๆ ระบุ.....

9. จำนวนคนในกลุ่มที่มาท่องเที่ยวด้วยกัน.....คน

10. ประเภทของกลุ่ม

1. เพื่อน 2. ครอบครัว
3. ผสม 4. เดี่ยว
5. อื่น ๆ ระบุ.....

11. วัตถุประสงค์ของการมาเที่ยวที่ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

1. ศึกษาดูงาน 2. พักผ่อน
3. ผูกอบรม 4. อื่น ๆ ระบุ.....

12. จำนวนคืนที่พักค้างในศูนย์วิจัยพืชสวน

1. ไม่พักค้างคืน 2. 1 คืน
3. 2 คืน 4. มากกว่า 2 คืน

13. ประเภทของยานยนต์ที่ใช้เดินทาง

1. รถจักรยานยนต์ 2. รถยนต์ส่วนตัว
3. รถบัส 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
โปรดกาเครื่องหมาย ใน ในช่องตามที่ท่านเห็นว่าถูกต้อง

ข้อ	ความรู้	ใช่	ไม่ใช่
1.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือการเดินทางไปชมแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งเกษตรกรรมเท่านั้น		
2.	การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการนำทรัพยากรทางการเกษตรที่มีอยู่เข้ามาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่		
3.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่การกระจายรายได้ให้กับชาวบ้าน		
4.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการไปเที่ยวและแวะซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่ขายตามรายทาง		
5.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมุ่งเน้นสร้างจิตสำนึกมากกว่าการค้า		
6.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมุ่งเน้นความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว		
7.	ไม่จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว		
8.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสาธิต การทำการเกษตรให้แก่ผู้เข้าชม		
9.	การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการใช้ประโยชน์จาก ธรรมชาติ		
10.	จุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือวิธีการทำการเกษตรของเกษตรกร		
11.	ชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
12.	ชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
13.	วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มพูน ประสบการณ์ด้านการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว		
14.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเน้นเฉพาะให้นักท่องเที่ยวเที่ยวชม สภาพภูมิทัศน์ทางการเกษตร		
15.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเน้นเฉพาะให้นักท่องเที่ยวเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน หรือ ชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม		
16.	นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องทราบถึงกฎ ระเบียบในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
17.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อทรัพยากรการเกษตร		

ข้อ	ความรู้	ใช่	ไม่ใช่
18.	การนำนักท่องเที่ยวไปชมสวนไพร สวนไม้ดอก ไม้ประดับ เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
19.	การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนรายได้		
20.	การท่องเที่ยวแบบเที่ยวไปทดลองปฏิบัติไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
21.	การท่องเที่ยวแบบเที่ยวไป ชิมไป เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
22.	นักท่องเที่ยว ท่านที่มีส่วนร่วมในการติ – ชม ถือว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น		
23.	การนำลักษณะเด่นของท้องถิ่น มาเป็นจุดขาย จะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง		
24.	การนำหนังสือมาตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากจะดูสวยงามแล้ว ยังส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ เห็นความสวยงามของหนังสืออีกด้วย		
25.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น		

ข้อเสนอแนะ

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ข้อเสนอแนะ ตามที่ท่านเห็นควรให้ ศูนย์วิจัยพืชสวน แก้ไขปรับปรุง

1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

.....
.....
.....

2. ด้านความปลอดภัย

.....
.....
.....

3. ด้านการบริการสื่อความหมายและการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

.....
.....
.....

4. ด้านการประชาสัมพันธ์

.....
.....
.....

5. กิจกรรมอื่น ๆ ภายในศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่

.....
.....
.....